

HVALER MENIGHETSBLAD

NR 4 - 2022

75. ÅRGANG

**BISKOPENS
JULEHILSEN**

Side 4

**SANGSØSTRENE
OLSEN**

Side 20

**JULE-
EVANGELIET**

Side 32

DEN NORSKE KIRKE

Hvaler menighet

kirken.no/hvaler

Kirkekontoret (Kirkens hus)

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

Tlf: 474 79 730

post@hvaler.kirken.no

Hvaler sokn

Kristin Seljebakken,

Tlf: 473 16 893

ksejebakken@pmx.net

Hvaler menighetsblad

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

hvalermb@outlook.com

Ansvarlig utgiver:

Hvaler menighetsråd

post@hvaler.kirken.no

Kontonummer 1506.23.78902

Redaksjonskomité:

Ragnar Bjørck, Grethe Hummel,
Kjersti Morland, Einar Morland,
Dag Plau og Ellen Bjørnvall Vikør

Ansvarlig for annonsesalg:

Dag Plau. Tlf: 952 27 449

dag@plau.no

Trykk:

Møklegaards Trykkeri AS

Fredrikstad

info@moklegaard.no

ANSATTE:

Grethe Hummel

sogneprest

Tlf: 481 83 510

grethe@hvaler.kirken.no

Mats-André Soli

kirkemusiker

Tlf: 977 66 377

mats@hvaler.kirken.no

Kjersti Morland

menighetspedagog

Tlf: 975 26 412

kjersti@hvaler.kirken.no

Marius Kjølholt

kirketjener

Tlf: 483 92 297

marius@hvaler.kirken.no

Jenny Schorpen

kirketjener

Tlf: 907 13 680

jenny@hvaler.kirken.no

Jan Heier

Kirkeverge/daglig leder

Tlf: 474 79 730

jan@hvaler.kirken.no

kirkevergen@hvaler.kirken.no

Foto forside: Anne Lise Eriksen. Jul på torget.
Foto på side 3: Sigridd Bjørck. Vinter på Vadholmen på Asmaløy.

Biskopens julehilsen	4
Julehilsen fra Grethe	6
Menighetsrådets leder har ordet	7
Under himmelbuen	8
Fest i Guds hus – Tenning av julegrana	10
Advent og jul i Hvaler kirkene	11
Endelig jul. Ordførerens julehilsen	12
Våre juleblomster	14
Hvor gammel er Hvaler-kirkene?	17
God jul eller gledelig jul?	18
Sangsøstrene Olsen	20
Skydekket som åpnet seg	27
Hils på Line og frivilligsentralen	28
Julekrybbetablået – vakrest av alle?	31
Juleevangeliet	32
Vårens vakreste eventyr hele sommeren igjennom	34
Trekningsliste kunstlotteriet	35
En fergemann går snart på land	36
Dagens utvalgte salme	39
Fra kirkevergen	40
Påminnelse om bruk av gravlys	41
Bibelhistorier fra gamle skolebøker	42
Barnas side	43
Min kirkebok feirer 50 år	44
Konfirmantene i Hvaler 2022	46
Velkommen til et nytt konfirmantkull	48
Kløverkafé et tilbud til pårørende	50
Premiekryssord	51
Barn og unge – hva skjer	53
Hvaler – Zacapa	55
Julefest for de eldre på Hvaler 2022	57
Fra foreningslivet	60
Gudstjenester vinter 2022	62
Sorg og gleder i våre kirker	63

JULEANDAKT FRA BISKOP KARI MANGRUD ALVSVÅG

Jeg liker så godt å vandre gatelangs i desember. Lysene som er tent i vinduene gir meg det jeg ofte lengter etter på denne tiden av året: Julestemning. Den søtlige og forventningsfulle følelsen av at noe

godt er i vente. Iblant siver lukten av pepperkaker ut fra et åpent kjøkkenvindu. Da kan jeg kjenne hvordan barnet i meg kroer seg, og nærmest maler som en katt. Å, kunne jeg bare bli barn igjen!

I år tenker jeg ekstra mye på alle barn som ikke møter julen med en forventning om noe godt. Barn som gruer seg, fordi de vet at deres voksne drikker mer enn ellers i julen. Fest og julestemning er ikke ord som bærer med seg gode følelser, men ubehag og frykt. Og jeg tenker på barn som lever i hjem der det ikke er nok penger til å lage den julen man ønsker. Vi vet at mange av oss strever ekstra med det nå. Økte utgifter av alle slag gjør at det er vanskeligere enn på mange år å handle inn julemat og julegaver.

I Ukraina og i andre krigsrammede land er muligheten for å feire jul avhengig av aggresjonsnivået i krigen. Vil det bli julefred? Slik noen soldater i skyttergravene under

første verdenskrig selv valgte å ta en pause fra krigen og møtes i «ingenmannsland» til fredelig utveksling av gaver? Det fortelles at den korte freden ble innledet av at soldatene begynte å synge julesanger til hverandre fra skyttergravene: Glade jul, hellige jul... Tenk om det kunne blitt julefred på jord!

Frykten for krig er med å prege livsfølelsen til mange av oss. De voldsomme rapportene fra katastrofer forårsaket av klimaendringene gjør mange redde for fremtiden. Kraftkrisen og inflasjonen likeså.

Det kan synes absurd å oppsøke julestemning midt i alt dette. Men jeg gjør det likevel. Fordi jeg trenger det. Jeg trenger en pause fra alt som skremmer og som skaper uro. Jeg får styrke av å oppleve at det gode finnes, og er like nært som et lys i et vindu eller duften av nystekte pepperkaker. Jeg tror soldatene i skyttergravene opplevde det samme. At når noe godt finner veien til

oss og til våre hjerter, styrkes troen på at det onde ikke skal vinne. At mørket aldri skal overvinne lyset. Og slik får vi ny kraft til å tro på morgendagen og kjempe for at den skal bli god.

Midt i mørkeste natten ble verdens lys, Jesus Kristus, født i en stall i Betlehem. Det var ikke mye julestemning der. Det var dyr som skubbet mot hverandre, lukt av møkk og svette, og på alle måter kummerlige forhold å starte et liv i. Men det skjedde likevel. Gud ble en av oss den natten. Vi trenger ikke frykte at Gud har forlatt oss når kriser truer og livet ser umulig ut. Nei, vi kan lytte til julefortellingens budskap om at Gud kommer til oss, midt i det mørke og vanskelige, og blir hos oss. Mørket skal aldri overvinne lyset. Det er det som er julestemningens uuttømmelige kilde.

Så kan vi mennesker tenne lys og skape julestemning for hverandre. Noen ganger trenger vi å ta imot fra andre fordi vi selv ikke har noe å gi. Andre ganger kan vi gi og dele av vårt, for at en som trenger det skal ha litt mer å lage jul av. Vi bærer hverandres

liv i våre hender. La oss se hverandre og dele med hverandre, og være hos hverandre slik Gud er hos oss. Da kan julestemningen få vinger og varme mange menneskers skjelvende hjerter.

*Nå tennes tusen julelys.
Det stråler rundt vår jord,
og himlens stjerner blinker ned
til liten og til stor.*

*Og over land og by i kveld
går julens glade bud
om han som fødtes i en stall,
vår Frelser og vår Gud.*

*Du stjerne over Betlehem,
send dine stråler ned,
og minn oss om at julens bud
er kjærlighet og fred.*

*Til hvert et fattig hjerte send
et lysstreif ifra sky,
så finner det den rette vei,
og det blir jul på ny.*

T & M: E. Köhler

Grethe Hummel

DEILIG ER JORDEN

Når *Deilig er jorden* synges i julens gudstjenester, fylles kirkerommet med sang. Den julesangen kan de fleste nesten utenat. Jeg er glad i mange julesanger. Dette er likevel den sangen som virkelig rører ved meg og ofte kaller tårene frem.

Den danske salmedikteren Ingemann skrev ikke dette som en julesang. Han var på den tiden sterkt preget av den brutale krigen mellom Danmark og Preussen. Det var tøffe og usikre dager, og jorden var absolutt ikke deilig.

I denne situasjonen kunne han gjennom sine ord formidle en protest mot alt det som er vondt, en protest som bæres av et håp.

Sangen vant fort innpass i manges hjerter. Den ble oversatt til flere språk og benyttet ofte i begravelser i mange land. I Norge er den også blitt en kjær julesang.

Deilig er jorden – ja, er den egentlig det? Med sykdom og smerte, fattigdom, nød, krig og ondskap. I år er også vi her på Hvaler sterkt preget av krigen i Ukraina. Mange er bekymret.

Likevel feirer vi jul. En kort stund kan vi kanskje fokusere på det som er godt i livet, se alle små lys som er tent i mørket og synge sammen *Deilig er jorden*. Med håp i hjertet og en stor tro på kjærlighetens kraft kan vi holde sammen, hjelpe hverandre og rekke frem en hånd å holde i.

Mens tider kommer og tider går og slekt følger slekt.

For aldri forstummer tonen fra himlen.

I alt det som skjer rundt oss og i verden, har vi en himmel over livet.

For oss er en evig Frelser født.

Det lille barnet i krybben gir grunn til håp i livets sårbarhet, midt i alt det som er. Guds kjærlighet kan gjøre død til liv.

Derfor reiser vi oss i kirkene også denne julen og synger sammen *Deilig er jorden* – tross alt.

*Englene sang den
først for markens hyrder;
skjønt fra sjel til sjel det lød:
Fred over jorden,
menneske, fryd deg!
Oss er en evig Frelser født!*

En velsignet julehøytid ønskes deres alle!

ER DET DIN TUR NÅ?

Høsten 2023 er det valg til nytt menighetsråd.

- Trøtte greier, tenker du kanskje, men det er det absolutt ikke.

Menighetsrådet har mange spennende oppgaver som de jobber med, de er selve navet i driften av de to kirkene våre, kirkegårdene og menighetens ve og vel.

I tillegg til at du får lære mye om det indre livet til menigheten vår, er det mange andre grunner til å stille til valg til menighetsrådet. Vi nevner:

- Legge til rette for at kirken blir en viktig kulturarena og kulturformidler. Begge kirkene i Hvaler har lange tradisjoner som konsertarrangører blant annet.
- Sørge for gode og trygge kulturtilbud for barn. Menigheten har flere barnekor, og vi arrangerer mange treffpunkt for barn i løpet av kirkeåret.
- Bidra til at kirken er åpen for alle.
- I kirken har vi bruk for mange ulike talenter, ulik kunnskap og – egenskaper, også dine ressurser.
- Du blir kjent med nye mennesker og får nye relasjoner i nærmiljøet.
- Du får jobbe sammen med andre - for andre

- Du får mulighet til å gjøre lokalsamfunnet vårt bedre.
- Du får være med på å formidle kristen tro.

I løpet av vinteren og tidlig vår vil nominasjonskomiteen vår ringe og spørre folk som de har fått tips om kan egne seg for arbeid i menighetsrådet. Vi anbefaler at du tenker seg godt om, og svarer ja hvis du får en slik telefon. Gi det en sjanse.

Hvis du tenker selv at du har lyst til å være med i menighetsrådet, gi oss et lite hint, vi vet ikke om alle vet du!

Menighetsrådet

O JUL MED DIN GLEDE, ELLER?

På julekvelden skal alle sammen være glade, mener Alf Prøysen. Marie Wexelsen mener det samme, hun er glad hver julekveld.

Det er mange forventninger som skal innfris i møte med advent og jul. Adventskalender for eksempel, helst skal det være en hjemmelaget med pakker som mor og far har pakket inn. Eller man kan kjøpe noe ferdig fra ulike leketøysprodusenter, barne-tv, og sjokoladekalendere. Så skal man kose seg med forberedelser til jul. Alle må bake pepperkaker, gå på juleavslutninger, synge eller høre på julesanger, gå på konserter og handle julegaver.

På julekvelden skal treet stå pyntet med kuler og lys. Pakkene skal ligge under treet, eller i nissens sekk og vente på å bli pakket opp. Bordet skal være pyntet til fest, med lys og servietter, tallerkener og husets peneste glass.

Vi pynter oss, og mange drar i kirken for å høre den gamle, forunderlige og vakre historien om Josef og Maria og det lille barnet. Jesus, som ble født i en stall med esler til vitne. Barnet, som hadde en slik kraft at Herodes ville drepe alle guttebarn. Herodes stakkars, han trodde at Jesus var konge av jorden og ville ta makten fra ham, men makt interesserte ikke Jesus. Jesus ville erobre menneskers hjerter og vise menneskene hvordan Gud, hans far, ville at vi skulle oppføre oss mot hverandre.

Når vi kommer tilbake fra kirken og mørket senker seg, skal det dufte godt fra stekeovn og komfyr av torsk og lutefisk, ribbe og svinestek, pinnekjøtt og kålrotstappe, lammerull og surkål.

Og endelig kan vi gå til bords og spise godt og lenge. Etter en lang stund, når alle har forsynt seg to og tre ganger, kommer desserten. Riskrem med mandel, iskake eller multekrem, veldig godt alt sammen. Så skal de voksne ha kaffe, og noen skal til og med vaske opp før pakkene skal åpnes. Ulidelig lenge å vente for forventningsfulle små. Kan du kjenne igjen noe av dette? Likner dette på din jul? Ja, da er du heldig.

En helt tilfeldig onsdag kom jeg i snakk med en dame som heter Line. Hun hadde forresten ikke tid til å snakke så lenge med meg, for hun skulle dra av sted for å få oversikt over hva som var kommet inn av mat.

- Kommet inn av mat? spurte jeg, og så antakelig ut som et spørsmålstegn.

- Ja, sa Line, i morgen er det matutdeling og det er litt krise, det er ikke så lett å få inn mat nå som den har blitt så dyr. Dessuten prøver butikkene å selge mat selv med 40 % reduksjon på det som har kort holdbarhet, og da blir det ikke så mye igjen å gi bort.

- Nei, det er forståelig, sa jeg.

Vi snakket litt mer sammen, og jeg fikk vite at det er mange familier i vår kommune som ikke har mat å sette på bordet hver dag. Det er småbarnsforeldre som ikke har råd til å kjøpe bleier og skolebarn som går uten matpakke til skolen.

Inni meg ble jeg litt skamfull, jeg titter alltid opp i «40 % boksen» for å se om det er noen kroner å spare på mat vi trenger.

Line løp videre og jeg dro betenkt hjem. Denne kunnskapen gjorde vondt. Det finnes barn i vår kommune som mangler noe så basalt som mat. Heldigvis har Line mange, gode hjelpere. Ulike organisasjoner og enkeltpersoner legger ned betydelig innsats ukentlig for å skaffe til veie mat og penger. Men hun har plass til flere, se videre i bladet.

Når familier mangler penger til mat, så kan dere jo tenke dere hva slags julepresanger det vanker i disse hjemmene. Heldigvis hjelper frivilligheten i kommunen vår også til med gaver, samler inn penger og kjøper, eller får gaver fra ulike butikker. Julas glansside og julas bakside henger nøye sammen. Jo mer det glitrer og skinner på den ene siden, jo mattere blir det på den andre. For noen blir jula en bekreftelse på alt de mangler, det er vondt, og da er det ikke lett å glede seg til jul.

Aller helst skulle vi selvfølgelig ha skrellet bort alt kjøpepresset som jula skaper, men det er neppe mulig å få til. Men kanskje det er mulig å redusere noe?

- Uten frivilligheten stopper samfunnet, sa Line. Omsorgen og nestekjærligheten som de frivillige viser er ubetalelig.

Ære være, og Gud velsigne alle dere som legger ned tid, penger og arbeid for at også de i vår kommune som ikke lever på livets solside skal få et glimt av jul.

Og apropos Jesus som vi feirer i jula: Noe av det fineste han har lært oss, er at det er ikke forskjell på oss. Vi er like mye verdt i Guds bilde alle sammen. Det er en god trøst.

*Kjære Gud når eg bed,
Lat min tanke kvile i fred
frå alt stress i verda omkring
og all uro for daglege ting.
Lat din kjærleik få trengje seg inn,
slik at han kan forandre mitt sinn.
Lat oss alle som trur på ditt ord,
vera saman i bøn for vår jord.*

*Hjelp med, Gud, til å gi
både pengar, arbeid og tid
i den tenesta der eg er sett,
slik at eg kan forvalte den rett.
Gi meg kraft til å dele mitt brød
med dei menneska som er i nød.
Hjelp med søkje fornying og fred.
Høyr meg, kjære Gud, når eg bed.*

Salme 717 i NOS. Tekst Ralph Carmichael (v. 1) og Arne Myskjia (v. 2). Oversatt av Arne Myskjia.

God og velsignet jul til alle, ønsker mormor.

DEN NORSKE KIRKE

FEST I GUDS HUS

27. november kl. 13.30 og kl. 15:30 kan du være med på festgudstjeneste med profesjonelle musikere og sang av lokale barn og voksne i Hvaler kirke. Dette blir en fest for hele lokalsamfunnet for å feire starten av adventstiden.

Fakkeltog fra kirken til Skjærhalden torg etter siste gudstjeneste. Fakler deles ut ved kirken.

TENNING AV JULEGRANA

PÅ TORGET KL. 17.

- Hvaler Musikkforening spiller.
- Tenning av julegrana.
- Vi synger julesanger og går rundt juletreet.
- Besøk av julenissene.

Advent og jul

I HVALERKIRKENE

KONSERTER:

4. desember kl. 17

i Hvaler kirke

Adventkonsert. En gave fra Hvaler sanitetsforening til Hvalers befolkning. Gjestartist Thea Marlene. Hvaler trivselskor deltar. Gratis inngang.

8. desember kl. 19

i Spjørøy kirke

«Jul med Fredrikstad Mandssangerforening og Brottungær». Fri inngang, med mulighet til å gi et bidrag til Kirkens nødhjelps arbeid i Ukraina.

10. desember kl. 18

i Hvaler kirke

Julekonsert. Ken Phillips, Jenny Schorpen og Maria Ying Schorpen.

11. desember kl. 15

Julekonsert. Hvaler musikkforening. Fri inngang.

13. desember kl. 18

Julekonsert med barnekoret. Fri inngang. Kollekt ved utgangen.

18. desember kl. 16 og kl. 18

i Spjørøy kirke

Julekonsert med Hvaler trivselskor. Gratis billetter må bestilles på SMS 905 80 164.

22. desember kl. 19 i Hvaler kirke

Julekonsert: Anne May Sandvik Olsen med familie og venner. Billetter kr 150.

GUDSTJENESTER:

27. november kl. 13:30 og kl. 15:30 i Hvaler kirke

Fest i Guds hus, en adventsgudstjeneste med musikk, sang og dans av barn, ungdom og voksne. Mats-André Soli, Ingrid Dean og Tore E. Thorkildsen.

Etter den siste gudstjenesten deler Hvaler Sanitetsforening ut fakler, så vi alle kan gå i fakkeltog til torget for tenning av julegrana. Hvaler Sjømannskirkeforening ønsker velkommen til Kirkens hus med salg av kaffe og kaker.

4. desember kl. 11

i Spjørøy kirke

Adventsgudstjeneste. Mats-André Soli og Svein Helge Rødahl.

11. desember kl. 11

Hvaler kirke

Adventsgudstjeneste. Mats-André Soli og Grethe Hummel.

18. desember kl. 11

i Hvaler kirke

Vi synger jul – en gudstjeneste med julens sanger og musikk. Mats-André Soli og Grethe Hummel.

Julaften kl. 12

Julegudstjeneste på Dypedalåsen eldresenter. Mats-André Soli og Grethe Hummel.

Julaften i Hvaler kirke

• **kl. 14:30** Julegudstjeneste. Kirkemusiker Ken Phillips og prest Tore E. Thorkildsen.

• **kl. 16** Julegudstjeneste.

Kirkemusiker Ken Phillips og prest Tore E. Thorkildsen.

Julaften i Spjørøy kirke

• **kl. 13:30** Julegudstjeneste med lokale solister.

Kirkemusiker Mats-André Soli og prest Grethe Hummel.

• **kl. 14:45** Julegudstjeneste med lokale solister.

Kirkemusiker Mats-André Soli og prest Grethe Hummel.

• **kl. 16** Julegudstjeneste med lokale solister. Kirkemusiker Mats-André Soli og prest Grethe Hummel.

1. juledag kl. 12

Høytidsgudstjeneste. Mats-André Soli og Grethe Hummel. (merk tiden)

Mona Vauger

ENDELIG JUL

Høst og førjulstid er fint på Hvaler. Lyset er på sitt flotteste. Soloppganger og solnedganger konkurrerer om de fineste fargespill i speilblankt hav. Så heldige vi er som har denne naturen og den friske luften rett utenfor døra.

I skrivende stund 15. oktober, er det uro i Europa og i verden. Min 11-åring ser på dagsrevyen sammen med meg. Russiske kampfly plassert ikke langt fra grensa.

”Mamma-kommer de flyene hit?” ”Nei!” svarer jeg litt hardere enn jeg hadde tenkt, fordi jeg ikke ønsker at hun skal bekymre seg. Jeg forklarer så godt jeg kan mens vi ser bilder av bombing i Kiev, redde mennesker som gråter og forteller om sine enorme tap, rulle over skjermen.

Jeg tenker på våre nye innbyggere fra Ukraina. Håper de følger psykologens råd om å ikke se for mye på TV. Glad for at vi her på Hvaler har kunnet gi rom og hjelp til dem. De elsker å være her og de har også et sterkt ønske om å bidra inn i Hvalersamfunnet.

Det er en alvorlig tid vi er inne i, det kan være vanskelig å våkne opp av den dype freden som vi har vært inne i alle årene etter krigen, og det begynner å bli få tidsvitner igjen. Nå har det kommet en film om Krigsseilerne. En historie som har fått lite oppmerksomhet i historiebøkene, som bare ble feid under teppet. Etter krigen skulle heltene dyrkes og landet bygges.

I vår selvfornøyde seier ble historiene om heltene løftet frem. Gutta på skauen og motstandsfolk som kjempet under krigen ble selve symbolet på seier og stolthet som var nødvending for samhold og vilje til å bygge landet og gå videre. Styrt av de magre menn i regjering, noen av dem kom rett fra konsentrasjonsleirer.

De heltene vi hørte lite om var krigsseilerne. Den innsatsen krigsseilerne gjorde under andre verdenskrig vurderes som Norges viktigste bidrag til de alliertes seier over den tyske krigsmakten. Under ekstremt vanskelige forhold fraktet norske handelsskip drivstoff, krigsmateriell og andre varer.

Den norske regjeringen annekterer handelsflåten som den gang var verdens 5. største. Alle som var om bord på et skip måtte seile. Over 30 000 norske menn, 4000 av dem mellom 16 og 18 år. Halvparten av skipene ble torpedert, en av ni norske sjøfolk døde.

De fikk ikke engang kroner til bussen eller toget hjem etter at krigen var slutt. Mange endte opp med psykiske plager. Krisseilersyndromet. Det er mange her på Hvaler som har krigsseilere i slekten.

Krigsseilerne fikk ingen offentlig unnskyldning fra staten før i 2013, da ved forsvarsminister Anne-Grete Strøm Eriksen. Da hadde min bestefar Nils Dahlstrøm vært død i 17 år.

Bestefar dro til sjøs i 1939 og var om bord på eskortefartøyer for marinen. Deres oppgave var å beskytte konvoiene som gikk til Murmansk. De var bevæpna og hadde som oppdrag å oppdage tyske ubåter og skip. Bestefar var fyrbøter og de var innelåst i fyrdørken og måtte sluses ut og inn pga. trykket. De hadde en nødutgang som de kalte Stoppølet. Det var en leder langs skorsteinen og opp på den øverste rista, der det var et lite hull de kunne kripe ut av. Dette hullet var så trangt at de måtte bryte

med regelverket og gå uten redningsvester, fordi det ville vært umulig å komme ut nødutgangen med redningsvestene på. Når en tysk ubåt ble oppdaget, slapp de en synkebombe. Hvis de traff, hørtes det ut som et tordenvær nede på fyrdørken. Noe av det verste bestefar opplevde var at de ikke kunne, eller veldig sjeldent kunne, plukke opp overlevende som lå og svømte i det iskalde vannet. Båten reiste fra dem, overlatt i det iskalde vannet.

Bestefar fortalte: ”Det var et helvete som ingen predikant kan gjøre maken til. Jeg vet ikke hvordan folk forestiller seg sjøkrig, men det er vel nok å fortelle at de fleste som blir torpedert enten dør momentant eller så blir de tatt av propellen eller smadret av dypvannsbombene som ligger tjukt rundt en. Å gå i konvoi måneder og år og overleve med et nødskrik, det setter dype spor. Femårshelvetet var ikke lønnsomt. Det var dårlig betalt og det var umulig å sende disse penger hjem.”

Bestemor satt hjemme alene på Vassgaren, Asmaløy med to små barn, og måtte klare seg med lite på lik linje med mange andre sjømannsenker. Felleskapet og lokalsamfunnet tok vare på henne.

Et brev fra bestefar kom frem til Norge. Det førte til at bestemor måtte reise til Oslo og ble satt under forhør av Gestapo. Hun slapp heldigvis ut igjen og kunne reise hjem til Hvaler.

I dag opplever mennesker i Europa den samme skrekken, redselen og utryggheten. Det er en uvirkelig virkelighet at dette skjer nå i vår tid.

Resultatet av Putins krig dreper og ødelegger. Tiden vil vise om vi igjen må åpne dørene våre for flere som flykter fra Ukraina.

Alle blir rammet av dette. Høye strømpriser, høyere rente og en innstramning for å ikke overopphete økonomien, gir oss store utfordringer også her på Hvaler. Putin bruker bevisst energimarkedet som slagmark, mot oss rike og trygge her i vest. Hans strategi ser ut til å lykkes. Vi ser splittelser mellom land, mellom regioner, mellom naboer og mellom venner.

Debattene hagler og det er svært urolig. Retorikken er høylytt.

Nå må vi ta frem arven fra de som kjempet forrige gang det var krig i Europa. Høy tillitt, at vi stoler på hverandre og blir sterke sammen i vanskelige tider. Det er typisk norsk.

Nå er det tid for felleskap og det er tid for å gå samlet for å løse de utfordringene vi har.

På Hvaler må vi planlegge for det verste og håpe på det beste. Vår målsetting bør være å ta vare på barn, unge og våre eldre. Det er det aller viktigste nå.

Ingen er vinnere i en debatt, men alle vinner på å stå samlet i kampen for å sikre vår velferd og løsninger som gir oss som bor på Hvaler gode hverdager. At det ble krig er noe ingen kunne forutse. Alle bør tenke igjennom hva man kan bidra med i sin rolle, og ikke bruke all tid på å forsvare, skyld på hverandre og tappe oss selv for unødvendig energi. Angrep og retorikk kun for å få oppmerksomhet leder mot, og forsterker håpløshet fremfor handling og godt samarbeid.

Kanskje mer enn noen gang tidligere passer det å ta frem Gerhardsens ord ”Ingen skal få kake før alle har fått brød”. Vi må nok alle ofre noe. Flere enn meg har sikkert tenkt at vi ikke kan fortsette denne luksusveksten som mange har hatt de siste årene, i uendelighet. Det kan jo kanskje hende at noen av oss kan være like lykkelige med litt mindre. Samtidig er det viktig at de som har for lite får mer hjelp av felleskapet. Kanskje kan vi også bli litt gladere hvis vi samtidig bruker situasjonen til å velge flere grønne løsninger, som også er bra for den naturen som vi setter så høyt her ute.

I fjor og året før la korona en demper på vår julefeiring. I år er vi så heldige at vi kan være sammen og ikke frykte det å være sammen. Selv om vi er påvirket av alt som skjer, skal vi la julefreden senke seg her i vårt fine lille øyrike. Ta godt vare på hverandre.

Jeg ønsker alle en fredelig og god julefeiring.

Mona Vauer, ordfører

VÅRE JULEBLOMSTER

Julekaktus (*Schlumbergera x buckleyi*)

TEKST: EINAR MORLAND FOTO: WIKIMEDIA COMMONS OG FLORADANIA.DK

Julekaktus er ikke lenger i vanlig salg. Men den finnes fortsatt i mange hjem, og noen av disse plantene har levd i potten sin i mange tiår. Planten har ofte uryddig vekst og kan være lite prydelig. Denne rufsete kaktusen kan noen ganger være full av blomster ved juletider, og disse blomstene tåler å beundres på nært hold:

Det finnes flere arter av slekten *Schlumbergera*. De er alle viltvoksende i regnskog ved Brasils atlantehavskyst. Der vokser de i 1000–1700 meters høyde, oftest som epifytter på trærne. De er ikke snyltere som stjeler næring fra sine verter, men de vokser på trestammer og i greinkløfter. Næring får de fra en jevn nedbør. En av artene kan bli meterhøy, og de eldste bladleddene utvikles etter hvert til tykk bladstamme. Julekaktusen er en krysning mellom to nærstående arter. At det er en krysning, vises med en x foran artsnavnet *buckleyi*. En av foreldrene er novemberkaktus (*Schlumbergera truncata*).

Den selges i blomsterbutikker i mange sjatteringer av rødt og rosa, samt hvit, se bildene nederst. Julekaktus har avrundede bladledd og novemberkaktus har spisse bladledd. Slike bladledd setter lett rot, så det er enkelt å skaffe seg nye planter av begge disse sortene. De er ikke kravstore i vinduskarmen, og de klarer seg i lange perioder med lite vanning. Helst liker de å stå i ro i perioden fra knoppene dannes og til etter blomstring. Ved flytting eller endret lysvinkel kan de ellers kaste knoppene. Om sommeren tåler de godt å stå i lett skygge ute i hagen. Det skiller ofte ikke mellom novemberkaktus og julekaktus, og disse to slåes sammen i statistikken over Norges mest solgte potteblomster til jul.

Bladledd av julekaktus (øverst) og novemberkaktus

Juleblomstenes topp-10 i 2018:

1. Julestjerne	4 millioner stk.
2. Asalea	2 millioner stk.
3. Amaryllis	800.000 stk.
4. Hyasint	800.000 stk.
5. Ildtopp	700.000 stk.
6. Phalaenopsis*	250.000 stk.
7. Alpefiol	150.000 stk.
8. Saintpaulia	100.000 stk.
9. Julegledde	80.000 stk.
10. Julekaktus	80.000 stk.

* *Phalaenopsis* er en slekt orkidéer

HVOR GAMMEL ER HVALER KIRKE?

KANSKJE VI ENDELIG KAN FÅ ET SVAR

Menighetsrådet har i høst oppnevnt en komité som skal arbeide med datering av Hvaler kirke. Kirkeverge Jan Heier leder komitéen, og med seg har han Ragnar Bjørck, Ingrid Dean, Einar Morland og Kristin Seljebakken. Her er noe av det vi vet fra tidligere:

1. Hvaler kirke er blant Norges eldste
2. Kirken har aldri brent
3. Kirken har vært benyttet sammenhengende uten større opphold
4. Spor av tidligere konstruksjoner under grunnmur kan bety at det var et gudehov der
5. Trekkull fra bålgrøper under kirken er datert til å være ca. 2000 år gamle
6. Kirken er uvanlig stor i forhold til historisk innbyggertall
7. Kirken var godt synlig og med lett tilgang fra skipsleden da havet sto høyere

*Etter maleri av Simon Thorbjørnsen.
I sin tid utlånt av Sidsel Madsen.*

aldersbestemmelse. En av prøvene fra en trebjelke i taket ble tidfestet til år 960, pluss/minus 60 år. Konklusjonen den gangen ble likevel at kirken er bygget på 1100-tallet. Gjenbruk av godt tømmer kan jo ikke utelukkes, og de eldste myntene som ble funnet under kirkegulvet er tidfestet til ca. år 1120.

Det er mange spesielle forhold å grunne over ved Hvaler kirke. Var den bygget som misjonskirke for utbredelse av kristendom fra Danmark? Var Hvaler et samlingssted for større folkeflokker utenfra? Vikingene har fått navnet sitt fra landsdelen Viken, landet på begge sider av Oslofjorden. Her ligger jo Hvaler midt i smørøyet i forhold til den livlige kontakten med Danmark. Kan dette ha noe å bety?

Den 27. september hadde komitéen møte med to fagfolk fra NIKU, Norsk institutt for kulturminneforskning. De to fortalte om muligheter og kom med forslag til fremgangsmåte for undersøkelser. Ut fra dette fikk vi håp om at det kan være mulig å få et bedre svar enn det som ble fremlagt etter utgravningene i 1953-55. Den gang benyttet man den såkalte C-14-metoden til

Men nå er det noen forhold som er spesielle for Hvaler kirke, og som kanskje kan hjelpe oss til en sikrere datering. På kirkeløftet over kirkens skip er det en innvendig murvegg mot koret, og denne vegg har alltid stått skjult, skjermet og under tak. Det er ikke grunn til å tro annet enn at murpussen stammer fra den gang kirken ble bygget. Mørtelen i denne murpussen kan med stor sannsynlighet tidfestes med nye metoder. Et prosjekt i samarbeid med NIKU vil kunne koste omtrent 500.000 kroner. Disse midlene må vi skaffe til veie for å få en fullgod undersøkelse i samarbeid med NIKU, og etter deres anbefalinger.

Gaver til prosjektet mottas med takk! Givere kan benytte kontonummer 1506.84.40901, Hvaler menighet, eller man kan benytte VIPPS nr 777132.

Hvaler
Sanitetsforening
og
Hvaler Trivselskor

Inviterer til adventskonsert

★
Søndag 4. des. 2022

kl. 17.00 dørene åpnes kl. 16.30

Gjesteartist: Thea Marlene

Musikere: Mats-André Soli
og Magne Kaspersen

Dirigent: Mette Christin Østby

Foto: Anne Holmskau
Design: Wenche Lise

Gave til Sanitetens julekurver
VIPPS 690849
eller kontant ved døra

Det store romjulsdilemmaet:

«god jul» eller «gledelig jul»? Godt nytt: Du kan si «god jul» helt til du bør si «godt nytt år»!

TEKST: HELLE AARNES, JOURNALIST I AFTENPOSTEN. DENNE SAKEN BLE FØRST PUBLISERT 27. DESEMBER 2016 OG ER VELVILLIG TILLATT GJENGITT I VÅRT MENIGHETSBLAD.

... Og det var i de romjulsdager da halve folket gikk rundt og lurte på dette ene: hvordan hilser man egentlig på hverandre i julen? Heter det «God jull!»? Eller bør man ønske «gledelig jul» når julekvelden er over?

Og hva skal man egentlig si når det begynner å nærme seg nyttår?

Åse Wetås, selveste språkdirektøren, svarer blidt og tålmodig i folkeopplysningens tjeneste.

Språkdirektør Åse Wetås.

– «God jul» er den vanligste varianten. «Gledelig jul» er kanskje en litt eldre variant, og kanskje mest brukt på første juledag. Men «god jul» er helt kurant. Det virker alltid, sier hun.

– Vi prøver å rettlede i utgangspunkt med etablert praksis, og etablert praksis er etter hvert blitt «god jul», sier Åse Wetås, direktør i Språkrådet.

FRA MØBLERTE VESTKANTHJEM

I 2005 skrev Aftenpostens språkrøtter Per Egil Hegge om god- og gledelig-distinksjonen at den kanskje ikke var et vesentlig skille lenger, men at «eldre mennesker oppvokst og ikke minst oppfostret i møblerte hjem på Oslos vestkant» ble innpodet følgende: «Man ønsker god jul inntil julaften, og fra og med første juledag hilser man hverandre med gledelig jul», skrev Hegge.

Men rett skal være rett, mange år er gått.

Finn-Erik Vinje, professor emeritus i nordisk språkvitenskap ved Universitetet i Oslo, har tidligere kalt «god/gledelig-distinksjonen» «språksnobberi».

Heller ikke dagens direktør i Språkrådet later til å være spesielt opptatt av eldre kutyme fra møblerte vestkanthjem.

– Vi prøver å rettlede i utgangspunkt med etablert praksis, og etablert praksis er etter hvert blitt «god

jul». Men hvis en ønsker å skrive korrekt skal man passe på å ikke bruke store forbokstaver. Både «god» og «jul» skrives med små bokstaver, de følger vanlige rettskrivningsregler.

– Takk. Men nå som vi har fått klarhet i dette, melder det seg straks en ny problemstilling: Når bør vi si «godt nytt år»?

– «Godt nytt år» er blitt helt vanlig i skriftlig julekort; også vanlig selv om det er før jul. Man kan si det på begge sider av nyttår, også et par uker ut i januar.

– Og hva med «godt år»?

– Det går også fint an å bruke. Det beste er jo at vi klarer å være hyggelige og høflige mot hverandre. Men vi anbefaler å skrive «nytt år» med to ord.

– Både «god jul» og «godt nytt år» er altså helt standard?

– Ja. Dette er standard. Det er de mest standardiserte jule- og nyttårshilsenene. Så da får du ha et ...

– Nå er jeg spent?

– ... et riktig godt nytt år!

– Takk! Og du må ha en fortsatt god jul!

JÓL, GEOL, JIULEIS OG JOULU

For øvrig kan Språkrådet også opplyse oss om at jul er et eldgammelt ord, kommer fra dansk og at ingen helt vet hva det betydde i starten. Men: det finnes både i gammelnorsk (jól), gammelengelsk (geol), gotisk (jiuleis), og i finsk (joulu eller juhla).

En jul å glede seg til

Mange familier går en tøff tid i møte. Din støtte kan gi barn som «ida» en tryggere jul.

VIPPS en gave til **13130**
Gi på konto **3201 52 74165**

+ **Blå Kors**

Elise i Sør-Afrika.

SANGSØSTRENE OLSEN

TEKST: ELLEN

Det er advent. Stemningsfulle konserter hører førjulstiden til. 22. desember innbys det til julekonsert i Hvaler kirke. Mange utøvere deltar, blant dem sangsøstrene Elise og Kathe Sandvik Olsen fra Skjærhalden. Elise og Kathe er godt kjent for mange. De har deltatt på arrangementer i kirkene og annensteds gjennom flere år. Begge er i gang med sang- og musikkstudier.

-Jeg er nå i mitt fjerde studieår på Musikkhøgskolen i Oslo, og går på kandidatstudiet i musikkpedagogikk, jazz, pop og rock, forteller Elise, og fortsetter: - Jeg valgte dette studiet fordi det gir meg en utdanning både som utøvende musiker og som lærer. Fagene er mange. Musikk-

historie, samspill, sang og pedagogikk for å nevne noe. Lærerne er dyktige og inspirerende.

-Musikklivet i Oslo er veldig spennende. Jeg har hatt mange kule musikkopplevelser innen forskjellige genre. Det er også plass til «nisjer». Oslo har for øvrig mye pop rundt omkring på scenene i byen. Mangfoldet er stort.

-Du komponerer jo selv også?

-Jeg har tatt et årsstudium i låtskriving. Jeg har alltid likt å skrive tekst, men turte aldri før å lage egne sanger. Hvem er jeg til å gjøre det liksom? Det er så utrolig mye fin (og elendig) musikk

der ute. Hvorfor skal jeg legge til noe halvårlig oppi den haugen der, tenkte jeg. Men underveis i studiet fikk jeg «blod på tann». Det var gøy å skrive musikk. Jeg likte å framføre mitt eget materiale, og jeg fikk fin respons. Når tanker blir til tekster og følelser blir til musikk, kan man, om låta er god, røre folk. Vi går jo stort sett rundt og bekymrer oss og gleder oss over de samme tingene.

-Og i høst har du vært utvekslingsstudent i Cape Town?

-Studieoppholdet mitt i Cape Town i Sør-Afrika har vært særlig viktig for meg fordi jeg har fått oppleve et helt annet miljø og stemning både som menneske og som musiker. Musikk har stor plass i kulturen der. Det er mange konserter over

hele byen hver dag. Jeg føler at folk spiller mer fra hjertet. Det er mer avslappet, og folk har tro på seg selv og viser hverandre støtte og engasjement.

-Jeg framførte min egen låt «Hold your Human» på en konsert og fikk stående applaus. Det har jeg aldri opplevd før, og det var helt spesielt. Jeg holdt også konsert på en jazzklubb en kveld. En utrolig kul opplevelse. Publikum var lyttende og engasjert. Merkelig nok var det ikke mindre enn sju nordmenn i publikum den kvelden ved en tilfeldighet.

-Jeg har vært heldig og hatt en sanglærer som heter Nomfundo Xaluva. Hun er en svært anerkjent sanger og låtskriver. Alle studentene er helt «starstruck» av henne.

Selective
L I V E

ELISE OLSEN (NORWAY) BONOLO NKOANE (DRUMS) • CLAYTON PRETORIUS (BASS)
UVIWE CASO (GUITAR) • BRATHEN VAN SCHALKWYK (KEYS)

@ SELECTIVE LIVE
5TH, AUG, FRI - DOORS OPEN - 5PM. SHOW - 8PM

LIVE IN STUDIO - 189 BUITENGRACHT STREET, CAPE TOWN 8001
TICKET ENTRY .18+ RIGHT OF ADMISSION RESERVED. FULLY LICENSED BAR. FOOD ON SALE

SELECTIVEHEARING.CO.ZA

ctt

TICKETS AVAILABLE AT
Quicket

-Fortell litt mer om opplevelser og inntrykk!

-Landskapet er svært annerledes, med unntak av de enorme fjellene som omringer Cape Town, så er det veldig flatt her. Det er palmetrær og mange fantastiske blomster. Jeg har besøkt det kjente Cederberg naturreservat og jeg har prøvd surfing. Utrolig gøy, men også litt skremmende med de store, sterke bølgene.

-Oppholdet i Cape Town har lært meg hvor privilegerte vi er i Norge. Fordi det er så mye ekstrem fattigdom og ulikhet, er det ofte høye murvegger rundt leiligheter og hus. Du må være forsiktig med å vise velstand og verdigjenstander. Som kvinne kunne jeg ikke gå ut om kvelden i mørket, da var det best å bestille taxi. Rart for meg som er fra trygge, lille Hvaler hvor folk legger nøkkelen under dørmatta. Trafikken er forresten litt kaotisk. Du ser mye rar kjøring.

-Av dem jeg har blitt kjent med, er det mange på min egen alder som studerer, men ennå bor hjemme og må hjelpe til med å forsørge familiene sine. Jeg derimot har full studiestøtte, ingen forpliktelser og har frihet til å gjøre hva jeg vil. Jeg tar ikke lenger det for så gitt.

-Folk er generelt veldig varme og hyggelige. Jeg har fått flere gode venner i løpet av oppholdet.

-Hva med framtidsplaner?

-Jeg planlegger å gi ut et album når jeg starter opp på Musikkhøyskolen igjen etter jul. Jeg ser for meg at jeg begynner å undervise et par ganger i uka. Jeg skal også jobbe med en konsertserie som heter «Bare spell».

-Jeg hadde ikke sittet her jeg sitter nå, som sanger og låtskriver og med studieutveksling til Sør-Afrika om det ikke hadde vært muligheter til å utfolde seg med musikk i oppveksten. Jeg sang i kor i Glemmen kirke i Fredrikstad, jeg gikk på kulturskole. På ungdomsskolen fikk jeg mange muligheter til å opptre ved avslutninger. Vi satte

Kathe synger i Hvaler kirke.

også opp musikalen «Grease», det var utrolig moro. Det var mye ekstra arbeid for de engasjerte lærerne, men skapte så mange minner. Vi var så stolte. På musikklinja på Greåker videregående sang jeg klassisk, det likte jeg godt, men det var sjukt kick å synge i band og gjøre poplåter. Veien gikk videre til Toneheim folkehøyskole på Hamar, en folkehøyskole for musikkinteressert ungdom.

-Jeg håper at alle barn og unge skal få mulighet til å skape og oppleve musikk, at det kan være en meningsfull del av deres oppvekst og liv. Jeg har hørt at det skjer mye bra på kulturfeltet på Hvaler. Det gjør meg veldig glad. Det var fine muligheter for musikkutfoldelse i min oppvekst også.

Kathe, fortell om ditt studievalg!

-Som Elise, så har jeg også hatt interesse for musikk så lenge jeg kan huske, og som jeg deler med samtlige familiemedlemmer. Jeg startet i kor i Glemmen kirke da jeg var åtte, og ga meg ikke før jeg sluttet på videregående i 2020. Det var her kjærligheten min for det klassiske faget slo rot. Etter fine, lærerike år på musikklinja på Greåker videregående ble det et år på Toneheim. Det hadde jeg stort utbytte av, både sosialt og kunnskapsmessig. Her fikk jeg mye ny musikk å bryne meg på. Jeg har aldri vært kresen i musikksmaken, og jeg vil påstå at jeg har noen av de mest varierte spillelistene på Spotify. Jeg har også en stor kjærlighet for musikalene, og det var på nære nippet at jeg ikke begynte på

musikalteaterutdannelse. Etter mye tenking ble det likevel Kristiansand og studier i klassisk utøvende sang ved Universitetet i Agder. Det er klassisk musikk jeg har falt for som sanger, og jeg angrer ikke på valget mitt. På veien til og fra universitetet, jeg bor i Grimstad og pendler, hiver jeg innpå med mye variert musikk. Tror det kommer av at ved siden av den klassiske kormusikken i oppveksten så ble det mye viser og åtti-tallsrock på båtturer med pappa.

-Hvor langt er du kommet i studiene?

-Jeg kom inn på bachelorstudiet utøvende sang i fjor høst, og er nå halvveis på andre år av totalt tre. Det blir nok en toårig master på toppen av det igjen. Tiden går fort når man har det gøy, og det er nok å gjøre som student. Klassen min er utrolig dyktig og hyggelige folk, vi er 14-15 studenter fordelt på ulike hovedinstrumenter, og jeg får muligheten til å gjøre mye spennende. Sangstudentene var nylig på en liten fylkesturne. Konsertene ble godt mottatt. Jeg fikk også muligheten til å blåse støv av musikalferdighetene mine, som jeg syntes var kjekt. Nå nærmer det seg julekonsert vi studenter skal ha i Kristiansand, og vi har også en kammermusikk-konsert på programmet.

-Jeg setter stor pris på å kunne fremføre musikk og formidle en historie gjennom det jeg gjør. Så klart må man ha det sangtekniske grunnlaget, men ingen teknikk kan veie opp for mangel på formidlingsevne. Når jeg øver inn sanger passer jeg på å ta meg tid til å fordype meg i stoffet jeg jobber med, finne ut hvilke følelser det innebærer, og hva jeg vil fortelle gjennom sangen. Sjangermessig er jeg veldig glad i Debussy, Grieg og Schubert bl.a. Og selvsagt musikaler. Sang er altså hovedinstrumentet, men litt piano hører med. Når jeg har tid øver jeg el-bass, men jeg tror ikke det blir noen rockestjerne av meg.

-Studentlivet i Kristiansand er veldig flott. Som sangstudent får jeg anledning til å gå på en del gratiskonsserter på Konserthuset.

-Mest av alt gleder jeg meg nå til julekonserten i Hvaler kirke! Så flott (og vått) det kan være på Sørlandet, så har jeg alltid vært veldig hjemmekjær. Jeg har ikke helt bestemt meg ennå, men i alle fall står «O, Helga Natt» på mitt program denne kvelden.

Kathe med sangvenner i Hvaler kirke.

-Fortell litt mer om julekonserten!

-Vi har hatt julekonsert hvert år siden 2006, bortsett fra i fjor grunnet nedstengning. Mamma Anne May startet tradisjonen. Hvert år siden har vi samlet musikervenner for en kveld med kjente og kjære julesanger og julelåter. Konserten er variert ettersom vi alle tre synger forskjellig repertoar. Elise representerer den rytmiske avdelingen. Etterpå er det kaffe og bestemors kringel! Håpet er at publikum går hjem med litt mer julestemning enn da de kom.

Velkommen, hilser Elise og Kathe!

«Hvor solens stråler ikke nåe hen,
der nåe dog tonerne»

Søren Kirkegaard

HVALER

FLEX

Skal du **handle**, til
frisøren, eller kanskje
besøke en venn som bor
et stykke unna?
Da kan du kanskje reise dit
med **Flex**

Vil du vite om du kan reise med Flex?

Da går du inn på **flexhvaler.no**
eller ringer telefon **69 12 54 80**,
så vil vi hjelpe deg.

GRATIS
bestillingsreise

Tlf. 69 12 54 80
flexhvaler.no

Vi synger julen inn i Hvaler kirke!

22. desember; hvor Anne May & Co inviterer til en stund med julestemning og senkede skuldre.

Nå er det nesten jul – Hvaler kirke er en flott ramme rundt en viktig høytid. Programmet er nesten i boks, og alle vil nok kjenne seg igjen – men det blir noen nyheter.

Begge jentene kommer hjem til jul. Elise fra musikkstudier i Cape Town og Kathe fra studier i klassisk sang ved universitetet i Agder.

Som vanlig tar Elise med seg musikalske venner fra Norges musikkhøgskole og Kathe bidrar med sanger av den mer klassiske sorten. De har lagt nok et år til sin musikalske utdanning, så det er bare å glede seg!

I likhet med tidligere år er Svern Poppe og Per Viggo Nilsen med på klaver og fiolin, og Thomas H. Olsen passer på lyden.

Så blir det kaffe og julekaker når konserten er slutt – akkurat som før.

Billettene koster kr 150 pr. stk. og bestilles på tlf. 948 23 621. Overskuddet tilfaller menighetens arbeid blant barn og unge.

Vel møtt i Hvaler kirke 22. desember kl. 19.

Jul på Kystmuseet

Tradisjonen tro kan du igjen oppleve den gode gammeldagse jula på Kystmuseet. Sett av noen timer i den hektiske førjulstiden til å kjenne på den deilige førjulsstemningen. Ta en titt inn i de julepyntede stuen, kos deg med litt godt å spise.

Med små og unike utstillere på tunet, pyntede stuer, julegrantenning, stemningsfull musikk og julebakst setter julestemningen virkelig inn.

Velkommen til en god gammeldags Hvalerjul.

3. desember kl. 12-15

Gratis inngang

ØSTFOLD MUSEENE
KYSTMUSEET HVALER

SKYDEKKET SOM ÅPNET SEG

TEKST: ØYSTEIN SPILLING, TIDLIGERE SOKNEPREST I HVALER.

Mange mennesker opplever sterke ting i grenselandet mellom liv og død. Det er som om hinnen til det som er på den andre siden er ekstra tynn og nesten gjennomsiktig akkurat da – når et barn kommer inn i livet, og når noen vi kjenner går ut av det og tilbake til det ukjente.

Både for mammaer og pappaer kan stunden på fødeklubben gi en grensesprengende opplevelse av livets mysterium. En slags religiøs berøring som ordene våre ikke kan beskrive på noen dekkende måte: Se dette perfekte lille vidunder som er vevet sammen til en utrolig fullkommen kropp med evne til å leve sitt eget liv.

På samme vis kan mange pårørende fortelle om sterke inntrykk ved sengekanten til et kjært medmenneske som er i dødens forgård. Tiden før og like etter den stunden da pusten stilner og hjertet ikke lenger slår. Og vi skjønner: Nå er hun eller han borte. Kroppen er her. Men ikke personligheten eller sjelen, det usynlige på innsiden som gjorde han eller hun til et vidunderlig levende menneske.

Et sted på Hvaler hadde en familie sittet ved sengekanten da gamle mor døde i sitt eget hjem.

De sitter ganske stille en stund og kjenner på tomheten når den gamle ikke lenger er der. Så må de ta tak i den tunge jobben å kontakte begravelsesbyrået og begynne å tenke på gravferden.

Sent på dagen kommer bære bilen, og de bærer den døde ut.

Ute er det rufsete høstvær. Sterk vind, tett skydekke og heftige skurer. Men idet de bærer kista ut, stilner det. Vinden stanser. Når de titter opp ser de at skydekket har revnet. De ser en åpning mot en mørk himmel med stjerner. Alle ser det. Og bemerker det. Så underlig dette var.

Det varer mens de setter kista i bære bilen og står stille mens bilen triller bort. Da er plutselig uværet på igjen. Himmelen lukkes. Vinden rusker. Bygene kommer.

En i familien skrev like etter et dikt om dette. Om en hendelse som berørte alle som var til stede. Noe ordløst som skjedde. Det var som en hånd ble holdt over stedet.

Det går an å føyse slike hendelser bort. Eller man kan se på det som en dyrebar opplevelse. En hilsen. En berøring av en hånd som la seg skjermende over stedet i noen minutter. Et siste sterkt minne om en mor som helt til siste reis satte gode spor etter seg. Og en undring over hva slags verden vi egentlig lever i.

Siste verset i diktet som ble skrevet, går slik:

*En stakket stund i den evige tid
blir stormsky med regn og vind
på underlig vis tatt ut av sin strid
for å slippe fram stjernenes skinn.*

Frivilligsentralen er en landsomfattende organisasjon, Norges frivilligsentraler (NFS). Frivilligsentralen i Hvaler er ganske ny, den ble etablert i 2021. Definisjonen til NFS er:

- Frivilligsentraler er mangfoldige møteplasser bygget på frivillighetens premisser og lokale ønsker, ivaretatt av ansatte i samhandling med frivillige, lag og foreninger, næring og kommune.

Frivilligsentralen i Hvaler ledes og drives av Line Syvertsen. Line er Hvaler-jente, født og oppvokst i Korshavn. Nå bor hun på Sydengen med mann og ett barn. Line er vikar i stillingen som frivilligkoordinator, da Martin Hermansen, som egentlig er ansatt, har et års permisjon fra jobben. Lines utdanning og yrkespraksis er fra helsevesenet. Line forteller at hun tidligere hadde

mye samarbeid med Martin. Han fortalte henne om jobben sin, og da han skulle ha permisjon, søkte Line på stillingen. Hun forteller selv at hun ønsker å jobbe som frivilligkoordinator for å nå ut med gode bidrag til så mange som mulig i lokalsamfunnet, og at denne jobben gir henne en god plattform å jobbe fra.

Men hva gjør egentlig en frivilligkoordinator?

Line smiler og forteller:

- Jobben er sammensatt. Jeg står på en måte med ett ben i det kommunale systemet og ett ben i frivilligheten. I Hvaler kommune har vi en Frivilligsentral som er en egen organisasjon med eget nummer i Brønnøysund, og vi har en ansatt, det er meg. Line ler. Bente Svennes er styreleder, men resten av styret er ennå ikke på plass,

- Ideen er at vi skal være et lokalt samlingspunkt for sivile aktiviteter og frivillige entusiaster. I tillegg skal vi stimulere til frivillighet, og støtte

og samarbeide med allerede etablerte, frivillige organisasjoner. I vår kommune samarbeider vi blant annet med Lions, Sanitetsforeningen og Røde kors for å nevne noen. Vi skal legge til rette for, ikke konkurrere med. Optimalt skal vi være et supplement og positivt tilskudd, olje i maskineriet for frivilligheten, slik at frivillig aktivitet kan blomstre. Kommunen har ressurser frivilligheten kan dra nytte av og omvendt.

I tillegg skal vi finne ut hvilke behov folk har for frivillighet på Hvaler, og levere tjenester som korresponderer med dette.

Så langt organiserer vi to ulike, sosiale tiltak eller treffpunkter og matsentralen.

Line forteller videre:

TO SOSIALE TREFFPUNKT:

Hver tirsdag arrangerer vi rusletur. De som ønsker å være med, møter ved Hvaler kirke kl. 11.00. Vi rusler, og jeg understreker rusler, til Storesand eller Ørekroken, i et lavt tempo slik at det skal være enkelt å være med for mange. Hvis det kommer noen med gåstol, eller rullestol, tilpasser vi ruta slik at vi går på gang og sykkelveien i stedet. Hensikten med rusleturen er todelt, for det første å komme seg ut i lufta og bevege seg, i tillegg treffe folk, prate og kanskje bli kjent med nye mennesker. Begge deler styrker helsa til folk.

Av og til avslutter vi med en kopp kaffe på kafeen på Storesand, eller vi har med kaffe på termos og setter oss ned et sted. Alle som vil kan delta, det koster ikke noe og det er ikke noe problem å møte opp alene, du blir fort kjent med noen. Før vi går fra hverandre, avtaler vi gjerne hva i skal gjøre neste tirsdag.

Det andre, sosiale treffet vi har, kaller vi Fredagstreffet og som du sikkert skjønner av navnet er det på fredager. Vi er i det nye bygget ved Dypedalåsen fra kl.11.00 til kl. 13.00. Også her er det åpent for alle, bare å møte opp. Tove Bankerud stiller opp som frivillig og steker vafler. Kaffe og

Turgruppa i Ørekroken

vafler er gratis. Som regel er det en 10-12 stykker som møter opp, men vi har plass til flere.

Fredagstreffet er et sted for å treffe folk, bli kjent med folk, ha noen å prate med og et sted å gå som alle har råd til.

- Hva med transport da Line, er det mulighet for folk å ringe til dere og bli hentet til kafeen?

Nei, dessverre, svarer Line, ikke ennå, men alt er mulig hvis vi får flere frivillige!

MATSENTRALEN

Ja, Line da har vi kommet fram til matsentralen. Hva har du å si om den?

Kjempeviktig! Utbryter Line. Matsentralen er kjempeviktig.

De lokale matbutikkene bidrar med det de kan, det er vi takknemlige for. Lions gjør jobben med

**Maten deles ut hver torsdag
mellom kl. 10 og 12**

**Sted: Nytt bygg på Dypedalåsen,
nest nederste dør.**

å samle inn mat fra butikkene, det er veldig viktig for oss.

I tillegg har vi en ildsjel på Vesterøy, Knut Hansen, som skaffer mat fra andre kilder utenfor kommunen når det er mulig. Han deler mellom oss og Kirkens bymisjon. Han er vår gode hjelper som vi er veldig takknemlige for.

Dessverre ser vi at det er vanskeligere å skaffe mat nå enn tidligere, mens behovet er stort og økende. Det er litt ulikt hva vi får inn av mat og vi fordeler det så godt vi kan til folk som trenger det.

Det er ulike årsaker til at folk har havnet i en vanskelig situasjon, og nå som alt stiger, matvarer, strøm, renter med mer, kan det bli vanskelig å få endene til å møtes.

Line tenker også at vi går en vanskeligere tid i møte og uttrykker bekymring for det. Kombinasjonen økt behov og samtidig mindre tilgang er en dårlig kombinasjon. Dette er ikke en spesiell problemstilling for Hvaler, men det går igjen i hele Viken, forteller Line.

Men Line, hva gjør jeg hvis jeg trenger mat?

Jo, sier Line, du kan enten bare møte opp på Dypedal og se hva vi har, men det kan være lurt å ringe først og spørre om vi har noe å dele ut. Det har vært torsdager hvor vi bare har hatt brød for eksempel.

FLERE FRIVILLIGE

Line ønsker kontakt med flere som kan bidra som frivillige. Det koster ingenting å være en del av frivilligsentralen.

Tror du mange er redde for å forplikte seg eller binde seg, Line?

Ja, mulig det, svarer Line, men det er det ingen grunn til. Du binder deg ikke, du kan si nei når det ikke passer. Vi prøver å finne aktiviteter som den enkelte frivillige opplever som meningsfylt

for seg. Og den som er frivillig opplever glede og stimulans selv, du blir kjent med nye mennesker og opplever at du er til nytte og hygge for folk. De fleste opplever dette som meningsfullt arbeid. Å gjøre noe for andre, gjør noe positivt med deg. Vi vet jo om at det er mange spreke pensjonister der ute som kan bidra positivt for oss.

Vi trenger for eksempel sjåførere, ledsagere, besøksvenner og bidrag inn til matsentralen og de to sosiale møteplassene vi allerede har. På sikt ønsker vi også å støtte opp under kommunens tjenester, ikke i stedet for, men i tillegg til.

Jo flere vi er, jo mer kan vi få til, vi ønsker både å utvide de aktivitetene vi har og å utvikle nye. Flere folk gir mer mangfold. Frivilligsentralen vil gjerne ha et team av gode hjelpere.

Hvis du kan tenke deg å bli en del av Frivilligsentralens team, ta kontakt på lisyve@hvaler.kommune.no eller besøk Frivillighetsentralen.no og registrere deg der.

bthb

JULEKRYBBETABLÅET - VAKREST AV ALLE?

Første søndag i advent, i god tid før fakkeltoget passerer, settes de første julekrybbefigurene på plass i vinduene på Kirkens hus. Store figurer av tovet ull forteller juleevangeliet del for del frem mot jul. Den første uken i adventstiden ser vi den gravide Maria på vei mot Betlehem, sammen med Josef og et esel. Etter hvert som vi nærmer oss julaften, kommer flere og flere figurer til syne. Vi ser de tre vise menn som blir ledet av en stor stjerne, og vi får se gjeterne som blir forferdet når engelen viser seg for dem. Den lille krybben med Jesusbarnet kommer først frem på selve julaften, og de tre vise menn gir sine gaver i romjulen.

Ullfigurene er laget som teaterdukker, med armer og hoder som kan beveges. Dukkene vil bli brukt på årets juleforestilling for småskoletrinnet. Denne forestillingen er basert på Selma Lagerlöf sin legende Den hellige natten.

Julekrybbetablået ble laget på dugnad høsten 2021, og vi retter en stor takk til alle som bidro i prosjektet. Anne Grethe Breivik og Ragnhild Nordengen deltok sammen med Kjersti og

Annebeth Morland på tove-workshop hos Magnhild Bergh. Der ble ansikter og hender tovet. Deretter arbeidet Kjersti og Annebeth med å ferdigstille figurene, lage kropp og sy klær. Magnhild tovet dyr til tablået, og Øyvind Johansen snekret stall, samt en liten krybbe til Jesusbarnet. Tablået kommer til å vokse litt for hvert år. Dette året skal konfirmantene bidra med å tove flere sauer.

Ta gjerne turen til Skjærhalden i adventstiden, og se på tablået som endres fra uke til uke.

Juleevangeliet

Det skjedde i de dager at det gikk ut befaling fra keiser Augustus om at hele verden skulle innskriveres i manntall. Denne første innskrivningen ble holdt mens Kvirinius var landshøvding i Syria. Og alle dro av sted for å la seg innskrive, hver til sin by. Josef dro da fra byen Nasaret i Galilea opp til Judea, til Davids by Betlehem, siden han var av Davids hus og ætt, for å la seg innskrive sammen med Maria, som var lovet bort til ham, og som ventet barn. Og mens de var der, kom tiden da hun skulle føde, og hun fødte sin sønn, den førstefødte. Hun svøpte ham og la ham i en krybbe, for det var ikke husrom for dem.

Det var noen gjeterne der i nærheten som var ute på marken og holdt nattevakt over flokken sin. Med ett sto en Herrens engel foran dem, og Herrens herlighet lyste om dem. De ble overveldet av redsel. Men engelen sa til dem: *«Frykt ikke! Se, jeg forkynner dere en stor glede, en glede for hele folket: I dag er det født dere en frelser i Davids by; han er Messias, Herren. Og dette skal dere ha til tegn: Dere skal finne et barn som er svøpt og ligger i en krybbe.»* Med ett var engelen omgitt av en himmelsk hærs-kare, som lovpriste Gud og sang: *«Ære være Gud i det høyeste, og fred på jorden blant mennesker Gud har glede i!»*

Da englene hadde forlatt dem og vendt tilbake til himmelen, sa gjeterne til hverandre: *«La oss gå inn til Betlehem for å se dette som har hendt, og som Herren har kunngjort for oss.»* Og de skyndte seg av sted og fant Maria og Josef og det lille barnet som lå i krybben. Da de fikk se ham, fortalte de alt som var blitt sagt dem om dette barnet. Alle som hørte på, undret seg over det gjeterne fortalte. Men Maria tok vare på alt som ble sagt, og grunnet på det i sitt hjerte. Gjeterne dro tilbake. De lovet og priste Gud for alt de hadde hørt og sett; alt var slik som det var sagt dem.

(Luk.2.1-20)

Jeg valgte å kalle det Vårens Vakreste Eventyr. Vi skulle starte opp med et nytt kunstlotteri i Hvaler menighet. Du verden, så spennende. Vi visste det ville bli mye jobb. Men det skulle bli en morsom jobb, og da er energien på plass. Vi hadde erfaringen fra sist gang, og den måtte vi ta med oss.

Vi sitter igjen i full takknemlighet til veldig mange. Alle butikker syntes det skulle bli fint med aktiviteter. Kenneth Haraldsen, grunneier til handelssenteret ved apoteket på Vesterøy, ønsket oss bare masse lykke til.

Kunstnerne som donerte sine arbeider skylder vi en stor takk. Det var rett og slett veldig hyggelig å spørre. De syntes det var positivt, det var fint å bidra og en syntes til og med det var stas å få bli med i lotteriet. Jeg tror ryktet vårt er godt.

Sist, men ikke minst: Tusen takk til alle lodd-

kjøperne. Noen ganger opplevde jeg kø ved loddboka mi. Fantastisk. Jeg bøyer meg i hatten, som Heidi Weng sa. Å spre det glade budskapet via Facebook var også nyttig. Vi solgte mange lodd på denne måten.

Det å få sitte ute blant mennesker å selge lodd på en sak man virkelig tror på, er jo nærmest en ære. 25 flotte arbeider av kunstnere som enten bodde på Hvaler eller hadde tilknytning til Hvaler ble donert. Det kunne vel ikke bli bedre.

Det ble altså Sommerens Gladeste Eventyr. Vi holdt på til 11. september. Da hadde vi en koselig tilstelning på Kirkens hus med trekning.

Tusen takk for meg. Nye utfordringer venter på meg rundt hjørnet. Jeg gleder meg.

Hilsen Wenche Sture

TREKNING AV HVALER MENIGHETS KUNSTLOTTERI

Kirkens Hus, 11. SEPTEMBER 2022

Kunstner

Kjell Abrahamsen
Kjell Abrahamsen
Magnhild Sigfridsson Bergh, Kolibri
Magnhild Sigfridsson Bergh, Blomster
Vebjørn Sand, Mors Lykke
Vebjørn Sand, Sommernatt
Rita Lilleheier
Lisa Aisato
Björg Irene Strømmen
Menighetens Stab
Stein Kristian Martinsen
Eli Hassel
Arild Ådnem
Øyvind Sand
Åse Føinum
Oluf Føinum
Elisabeth Nordang
Helge Johansen
Odd Magne Ulvund
Birgit Grydeland
Astrid Slettevold
Kjell Vassdahl
Solveig Skogseide
Rita Olavesen
Ann Kathrine Lund

Vinner

Gerd Ådnem
Anne Homme
Lise Vazile Zaatreh Martinsen
Anne Lisbeth Syvertsen
Ida Farstad
Rigmor Østigård
Bjørn Vidar Eliassen
Grethe Wauger Pedersen
Ingse Tvedt
Grethe Hummel
Dordi Irene Øverland
Frøydis Rett
Nils Johnsen
Eli Marie Syversen
Ida Farstad
Hege Forsberg
Else Karin Kjølberg
Torgeir Stenstad
Torild Hultmann
Torunn Thorkildsen
Jan Erik Håkensen
Wenche Sture
Carl-Erik Madsen
Einar Morland
Bjørn Eriksen

ANSVARLIGE

for trekningen:

Jan Heier,
Wenche Sture,
Kristin Seljebakken.

Bjørn Eriksen vant dette flotte bildet av kunstneren Ann Kathrine Lund, som er fra Vesterøy.

TEKST OG FOTO: JOHN JOHANSEN

En gang var fergen så full av folk at vi hadde problem med å kreve inn alle billettpengene. Da gikk en av passasjerene rundt med hatten og tok inn penger.

Peter Parmer (69) har drevet fergesambandet til de østre Hvalerøyene i 21 år. Den 1. januar 2024 overtar Rogalandselskapet Norled konsesjonen. Da klapper fergemannen Peter Parmer til kai i Skjærhalden for siste gang, men gi opp sjøen vil han ikke. Jeg går og snuser på en stålbat som jeg kan seile på langturer med, røper han. Men kommersiell fergedrift det være seg av folk eller gods er han ferdig med om cirka ett år. Peter Parmer ønsker det nye selskapet lykke til, og understreker at han ikke føler noe bitterhet over at han ikke nådde opp i konkurransen når ny konsesjon skulle tildeles.

Den nye fergen skal bli batteridrevet, og vi aner litt av Peter Parmers utforskertrang når han sier at også han forsket på muligheten for en el-drevet ferge, dersom han skulle fortsatt videre. Men jeg ville satset på en annen kjemisk sammensetning av batteriene, røper Parmer, og vi forstår at han har noen akademiske trevler i kroppen.

Ikke alle er klare over at mannen fra Festningsgata i Halden egentlig hadde tenkt å bli marinkjemiker. En ekspert på kjemiske prosesser i havet. Han kom helt midten av hovedfaget i marin kjemi da sjøen tok ham.

Etter gymnaset i Halden fikk jeg jobb på Sandø, fergen som gikk i rute mellom Halden og Skjær-halden. Først sommerjobb, så fast jobb i 19 måneder. Jeg bodde faktisk i båten mens den lå i Skjærhalden. Da jeg deretter avtjente førstegangstjenesten ble det marinen og utdannelse til kystskipper. - Jeg gjennomførte kystskipper-eksamen i Forsvaret. Deretter tilbrakte jeg fem år i hovedstaden. Nærmere bestemt på Blindern, på Universitetet i Oslo, forteller Parmer.

Men arbeidslivet fristet mer enn fortsatte studier, og da begynte han et sted som mange kjenner ham fra. Nemlig på Gamlebyfergen i Fredrikstad. - Jeg ble brakkvanns-skipper, sier Parmer. - Og den epoken varte i hele 18 år.

Han bosatte seg etterhvert i Hvaler, og i 1998 begynte han i det kommunale Hvalerselskapet som drev fergedriften i skjærgårdsparadiset. 1. oktober 2001 overtok han driften med fartøyene Hvalerfergen II og Hollungen.

Selskapet fraktet 40.000 passasjerer i år 2000. I 2021 var passasjerantallet økt til 139.000. En voldsom utvikling som ikke bare skyldes at det er flere mennesker på de østre øyene nå enn før, men like mye som et resultat av at vi klarte å skape et fergesamband som flere trafikanter fant det formålstjenlig å benytte, blant annet med hyppigere avganger som passet inn i folks hverdag, sier Parmer.

Hans ordspråk har alltid vært at fergen er til for de reisende, og med de reisende har han alltid prioritert de fastboende. Jeg har alltid lagt opp rutetabellen etter de fastboendes behov, så har badegjestene måtte være med på lasset. De har tross alt fri.

I dag sysselsetter Hollungen AS fem fast ansatte og tre tilkallingsvakter. Skipperen selv- altså Parmer- har vært «hands on» og regner med at han i løpet av de drøyt 20 årene han har drevet, selv har lagt ned 50

årsverk. Fergedriften blir en livsstil. Noe du lever med hele døgnet, hele uka og hele året.

I kuling og storm, is og snø. Fergen har gått. Avbruddene er meget få. Men det har hendt at været har vært så ille at vi har måttet kalle inn en ekstra matros på vakt. En gang hadde vi strømbrudd i hele østre Hvaler. Da stod vi med en Maglitolommelykt ut av luka for å «spotte» refleksmerkene. Søkelyset vårt ble for sterkt. Men lommelykta fungerte og vi seilte ruta.

Peter Parmer har opplevd mye i de 20 årene han har krysset mellom Lauer, Herføl, Søndre, Gravningsund, Nordre og Makø. Historien om passasjerene som gikk rundt med hatten for å kreve inn billettenger har et tillegg. For det var nemlig en såkalt kjendis som gjorde dette. Men når en ivrig journalist vil vite hvem, så er Parmers munn lukket med syv segl.

Det er mange såkalte «kjendiser» som ferierer på de østre øyene. Stoltenbergfamilien er eksempelvis faste gjester på fergen. Det samme har ofte Gro Harlem Brundtland, Bjørn Tore Godal, Linn Skåber, forfatteren Jan Kjærstad og andre kjentfolk vært. Jeg får ofte spørsmål om alt kjentfolket. Men om dem forteller jeg ingenting. Det går på tillit mellom oss på fergen og passasjerene, sier Parmer og er ferdig med den saken.

Men at Stoltenbergfamilien i mange år har feriert på Gravningsund er kjent, og det er også historien om den uformelle foreningen i Gravningsund som Parmer kaller for «Børsen». Det er en gjeng mannfolk som får bunken med ferske dagsaviser regelmessig fraktet ut med 09.05- ruta. Ikke tidligere, ikke senere. Men fra 9.05-fergen slenger vi avispakka på brygga.

Hvem som skal åpne avisbunken er strengt regulert. Ingen nybegynner gjør det. Deretter fordeler karene avisene, setter seg under tak ved bua på brygga og leser siste nytt og løser verdensproblemer, smiler Parmer, som håper at det nye fergeselskapet ivaretar slike små ritualer som folk på de østre øyene setter pris.

Peter Parmer har opparbeidet seg en enorm tillit blant folket på øyene. Gir du tillit, får du det samme tilbake. Derfor har vi eksempelvis tatt med folk som ikke kan betale der og da. Men de har alltid gjort opp for seg. Du skulle visst hvor mange ganger det ligger forsinket billettbetaling i postkassa vår på brygga.

Befolkningen på de østre øyene var i høst samlet på et møte om fergesambandet på Nedgården. Flere uttrykte bekymring for at den romslighet, menneskelighet og fleksibilitet som Parmer hadde

utvist i sin tid, skulle forsvinne. Vi sloss mot vær og vind, folk, frakt og annet som ikke alltid er forutsigbart. Da gjelder det å være fleksibel og løsningsorientert, sier Parmer som innførte systemet med tilkalling av fergen.

Det betyr at folk kan ringe og «bestille» oss på visse tider. Ved å ta det på telefon får de direkte kontakt med oss og vi på brua vet hvem som ringer. Derfor har vi også forsvinnende få tilfeller der folk tilkaller fergen uten å møte opp. Jeg er tilhenger av moderne løsninger som eksempelvis å gjøre dette via en app. Men ulempen er at da får du ikke den direkte personlige kontakten mellom bestiller og fergeførereren. Parmer har alltid en påslått telefon på nattbordet hjemme i boligen på Botne. Selv om akutt-beredskap ikke hører med til oppdraget, så unnlater ikke Peter Parmer å hjelpe noen hvis han kan.

Peter Parmer hadde en viktig rolle da container-skipet Godafoss grunnstøtte i Løperen den 17. februar i 2011. Den gamle Hvalerfergen var overlegen når det gjaldt å frakte tonnevis med lenser og endog en brannbil helt opp til havaristen. Parmers lokalkunnskap og dyktighet som skipsfører kom til sin rett.

I 2003 kjøpte Parmer Olava. Deretter fulgte en ombygningsperiode på tre år før båten ble satt i trafikk i 2006. En båt han er meget glad i. Ho «sitter godt» i vannet, men er samtidig smidig. Olava har vært nyttig for oss. I 2008 kjøpte han Gravningen, den ble også ombygd og satt i drift i 2015 – en svær og bæredyktig ferge for transport av motorvogner.

Parmer innførte også øyhopping som et tilbud i fergesambandet. Han sier at dagsturismen har vokst kraftig. De som ikke har båt selv opplever at de får en liten eim sjølivet med oss. Enten de skal på badetur, hoppe fra øy til øy eller ta en tur til serveringstilbudene på Makø og Oline i Nedgården. Det sier noe om stabiliteten til fergene at de stort sett har seilt etter den samme rutetabellen siden 2006, syv dager i uka.

DAGENS UTVALGTE SALME

VED: MADS-ANDRÉ SOLI

Vi ser deg, Herre Jesus, som en av jordens små

Denne salmen har tekst av Svein Ellingsen og en lett og sangbar melodi av Egil Hovland. Hovland fikk i 1964 en bestilling fra Norges Kirkesangforbund. De ønsket et korverk til Rikskirkesangfesten i Trondheim i 1965, og julen skulle være tema. Hovland trengte en tekstforfatter å samarbeide med, og henvendte seg til Svein Ellingsen. Hovland og Ellingsen ble enige om å skrive et jubellitani, en musikalsk forbønn. Slik ønsket de å gjøre julebudskapet relevant for livet i samtiden. Den første teksten skrev Ellingsen sommeren 1965, noe som resulterte i verket Litani ved Kristi Fødselsfest. Senere bearbeidet Ellingsen teksten, og i 1971 var motivet ferdig utviklet til salmen «Vi ser deg, Herre Jesus, som en av jordens små». Utdrag fra Stevнемøte med Salmeboka, skrevet av Vidar Kristiansen.

1 *Vi ser deg, Herre Jesus,
som en av jordens små.
Din fødsel er et under
vi aldri kan forstå.
Men i et evig lovsangskor
forenes alle slekter.
Vi ser deg, barn, og tror!*

2 *Vår byrde vil du bære
og ta vår tyngste vakt.
Du skal beseire mørket
med kjærlighetens makt.
Vi åpner oss for gledens ord!
Vi ser deg, barn, og hører
Guds hjerteslag på jord.*

3 *Ditt komme, Herre Jesus,
forvandler jordens natt
og bringer lys til mange
som føler seg forlatt.
Hjelp oss å gå i dine spor!
La verden se din godhet
igjennom dem som tror!*

Norsk salmebok nr. 65

FRA KIRKEVERGEN

Hvaler kirkelige fellesråd ved kirkeverge Jan Heier var invitert til formannskapet i Hvaler kommunestyre 20.10.2022. Bakgrunnen var å informere om driften og utfordringene med høye strømkostnader.

Hvaler sokn, med sine 3.558 medlemmer eier og drifter 2 kirker med gravlunder, samt Kirkens hus. Bevilgningen har i 2022 vært på kr 3.400.000. Som gravferdsforvaltning, sørger staben for et stadig økende antall seremonier hvert år. 50 gravferder ved utgangen av oktober, mot 32 i hele 2021. Sommeren hadde svært mange vielser, 20 vielser, der 15 par bodde i andre kommuner. Dette er noen tall som viser at aktiviteten er høy gjennom hele året.

Kirkens hus har fått nytt flott tak, som er etterisolert 10 cm. Fra november vil en varmepumpe og 2 vifter gi store besparinger på strømkostnadene. Huset er, i tillegg til kontor for den lille staben, brukt av 7 lokale foreninger til møter hver måned. Møteplassen med vafler hver onsdag kl. 11 til 14 har plass til flere! Salen og kjøkkenet leies også ut i helgene.

Fellesrådet har engasjert en gruppe, som sammen med Riksantikvaren og Norsk institutt for kulturminneforskning, vil se på analysemetoder og forskning for å finne alderen til Hvaler kirke. Vi kan alt si at kirken er en av Norges eldste i daglig bruk, men nye metoder vil gi mer kunnskap, som vil gjøre oss enda mer stolte av katedralen øst i Skagerak.

Hvaler kirke holdes på 18 grader. Altertavler, prekestol, orgel og flygel, tåler ikke store temperatursvingninger. Vernestatus begrenser endringer av oppvarmingen. Kirken kan ta 200 personer og dekker de fleste behov i tillegg til Kirkens hus.

Spjærøy kirke må få nytt tak, da det er råte-skader under taksjeggjet. Samtidig har kirken en oppvarming som ikke er

tilstrekkelig på de kaldeste dagene. Vinteren 2023 kan vi derfor risikere at aktiviteten må flyttes, men vi håper å skåne gravferdene. Videre må nye løsninger for oppvarming og begrensnings av varmetap gjennom vinduer og gulv, utredes. Kirken holdes på minst 15 grader.

Regjeringen har ved flere anledninger meldt at kommunene må gi strømstøtte til kirkelig fellesråd, som ikke kan søke tilskudd som tilbys idrett, kultur og frivillighet. Regjeringen har kommet med ett tilskudd, som skal hjelpe til at kirkene er åpne for konserter m.m. i adventstida og julehøytida. Men tilskudd i 2023 er uavklart. Det er derfor viktig å merke seg at folk i glede og sorg må kle seg med ULL! For vi må ikke miste møteplassene våre! Kirkerommene er våre felles varmestuer gjennom vinteren! Vi gleder oss til en normal adventstid med en rekke konserter og aktiviteter til glede for store og små! Velkommen!

PÅMINNELSE OM BRUK AV GRAVLYS

Hei igjen. Nå på denne tiden av året er det mange som er innom kirkegården for å stelle graver, og da tenker jeg det kan være fint med en liten påminnelse, spesielt om bruk av gravlys, og at det er fint om man velger gravlys av glass. De i plast har en tendens til å blåse bort, lokk forsvinner, er batteridrevne, eller smelter. Dette gjør det vanskeligere å sortere, siden batteri må i elektronisk spesialavfall, lokk og stearin blir tatt av fugler, de forsvinner med vinden, eller smelter slik at lokk ikke kan tas av for sortering. Heldigvis finnes det andre gode løsninger som f.eks. gravlykt eller gravlys av glass, og viktigst av alt er at man husker å fjerne lys igjen.

Jeg vil også takke alle som har fokus på sortering av avfall på kirkegården, og gode naturvennlige alternativer når det kommer til pynt til graver. Dette gjør hverdagen min enklere, og jeg kan bruke mer av min arbeidsdag på å holde kirkegårdene våre så fine som mulig.

*Med vennlig hilsen deres kirketjener
Marius Kjølholt*

PUTTENLEGATET

Hvert år siden 1937 har «Puttenlegatet» avsatt midler til utdeling i Hvalersamfunnet. Gjennom menighetsbladet kunngjøres herved legatets utdeling for 2023. Enkelpersoner, lag og foreninger kan søke støtte til humanitære- og gode formål. Skriftlig søknad merkes: «Puttenlegatet 2023» og sendes Hvaler kommune v/ ordfører, Storveien 32, 1680 Skjærhalden.

Vi minner samtidig om at hvalerungdom under utdanning kan søke om støtte til videre skolegang og studier. Disse søknadene merkes med «Utdanning - 2023» og sendes Hvaler kommune v/ ordfører, Storveien 32, 1680 Skjærhalden.

Søknadsfrist er 15. januar 2023.

BIBELHISTORIER

fra gamle skolebøker

BIBELTEKSTEN ER BEARBEIDET AV EINAR MORLAND MALERIENE ER AV JAN VAN 'T HOFF (GOSPELIMAGES.COM)

ABRAHAM OG SARA DRAR TIL KANAAN OG FÅR EN SØNN

Abraham var en mann som levde i landet Mesopotamia. Han var gift med Sara. Gud hadde valgt ut Abraham og viste seg ofte for ham. Da lyttet Abraham nøye til hva Gud sa. En dag sa Gud til Abraham og Sara at de skulle ta med seg alle husdyrene sine og alt de eide og dra til et annet land sammen med tjenestefolkene som de hadde. De tenkte at de ville gjøre som Gud sa, og de dro av sted. De visste ikke hvor reisen skulle ende, men Abraham stolte på at Gud ville vise vei og lede dem dit de skulle. Da de kom til en vakker

eikeskog i landet Kanaan, fortalte Gud at dette skulle være deres hjem. Abraham bygde et alter for Gud, og bosatte seg der. Gud sa at Abraham skulle bli stamfar til en stor slekt som skulle bli til velsignelse for alle mennesker i hele verden.

Abraham var onkel til en mann som het Lot. Lot hadde blitt med Abraham og Sara til det nye landet. Abraham og Lot fikk etter hvert store husdyrflokker. Da begynte gjetterne til Lot å krangle med gjetterne til Abraham om de beste beiteplassene for husdyrene. Abraham ville ikke at det skulle være noen krangling. Derfor fikk Lot

fikk velge hvor han ville la dyrene sine beite, og Abraham var fornøyd med de beitene som Lot ikke ville ha. Landet var fruktbart nok for dem begge.

Abraham og Sara ba ofte til Gud om at de skulle få barn, men de fikk ingen. Etter hvert var de blitt gamle, og de tenkte at det var for sent for dem å få barn. Abraham stolte likevel på det som Gud hadde lovet ham. En natt fikk Abraham beskjed fra Gud om å gå ut av teltet sitt og se opp mot himmelen. Så ba Gud ham om å telle stjernene på himmelen, om han kunne! Abraham forsto at ingen mennesker kunne klare å telle alle stjernene. Gud sa at Abraham og Sara skulle få like mange etterkommere som det var stjerner på himmelen. Abraham trodde på Guds ord, og ventet og lengtet etter at Sara skulle føde et barn. Men tiden gikk, og Abraham og Sara hadde fremdeles ikke fått noen barn. Så en dag hendte det noe: To fremmede menn kom på besøk til Abraham og Sara. De fortalte at Sara om ett år skulle føde en sønn. Da lo Sara og mente at hun var blitt for gammel til

å få barn. Men Gud sa til Abraham: Ingenting er umulig for Gud! Året etter fikk Abraham og Sara en sønn, og de kalte ham Isak. Abraham så opp på stjernene og smilte. Han hadde hele livet lyttet til Gud og stolt på Guds løfte, og nå var både han og Sara svært lykkelige.

BARNAS

Finne 10 navn og ord fra julefortellingen

Navnet på ti navn og ord fra juleevangeliet er gjemt inni rutenettet under. Navnene står bortover og nedover. Finner du alle?

Å	F	J	O	D	E	L	I	J	A
U	B	E	T	L	E	H	E	M	Q
M	E	S	S	I	A	S	N	A	A
U	L	U	I	G	U	G	G	R	U
J	O	S	E	F	F	J	E	I	G
O	L	P	Å	S	W	E	L	A	U
N	A	S	A	R	E	T	X	Ø	S
S	M	A	K	K	I	E	P	I	T
K	Y	I	L	L	I	R	A	P	U
I	K	R	Y	B	B	E	M	Ø	S

Gi barnebladet Barnas til et barn du er glad i!

Disse oppgavene er hentet fra bladet.

Bestill abonnement på sondagsskolen.no eller 22 08 71 00

Fargelegg!

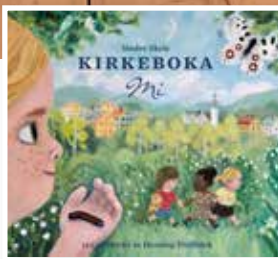
Finne fem feil!

Engelen forteller gjeterne på marken nyheten om Jesu fødsel. De to bildene er nesten like. Finner du de fem feilene på bildet til høyre? Tegning: Asbjørn Tønnesen

MIN KIRKEBOK FEIRER 50 ÅR

*Tekst: Marit Rypdal,
illustrasjoner:
Kerstin Frykstrand, utgitt: 1972
IKO forlag*

*Tekst: Sindre Skeie,
illustrasjoner:
Henning Trollbäck,
utgitt: 2019 IKO forlag*

TEKST: KJERSTI MORLAND

Under høsttakkegudstjenesten i Hvaler kirke 25. september, ble *Kirkeboka mi* høytidelig overrakt seks stolte fireåringer. Enda to fireåringer fikk kirkeboka på kirkerottekubb.

Den første kirkeboka som ble delt ut til fireåringer het *Min kirkebok* og ble utgitt i 1972. Tradisjonen er altså akkurat 50 år i år. I løpet av disse 50 årene, har det blitt utdelt mange ulike utgaver av kirkeboka her på Hvaler. *Kirkeboka mi*, som

vi deler ut dette året, ble utgitt i 2019 og har fokus på miljø og medmenneskelighet. Sammen med *Kirkeboka mi* får fireåringene også et aktivitetshefte.

Vi har flere fireårsbøker på Kirkens hus på Skjærhalden. Ta kontakt med Kjersti Morland dersom din fireåring ønsker boka: kjersti@hvaler.kirken.no, tlf. 975 26 412.

Konfirmantene

KONFIRMANTENE I HVALER KIRKE:

Øverst fra venstre: Felix Løkkeberg, Carl Linneus Dulin, Dennis Barslund Johansen.

Midten fra venstre: Kjersti Morland (menighetspedagog), Phillip Romeo Pettersen Henriksen, Marinius Nestor Olsen, Andrea Shane Abrera, Olea Solbakken Hoffmark, Grethe Hummel (prest).

Foran fra venstre: Mari Rubach, Hedda Solbakken, Maien Hanes, Oda Fossaas Pahle.

i Hvaler 2022

KONFIRMANTENE I SPJÆRØY KIRKE:

Øverst fra venstre: Michael Lithander Lundgaard, Daniel Bjerke Nybøle, Kristoffer Hanes Krossby, Peder William Adolfsen, Martin Aanonsen Trollund, Oskar Baastad Jordal.

Midten fra venstre: Mia Pettersen, Thea Nordtug, Noah Skarning De Bruccq, Bjørn Stian Johansen, Oliver Iversen, Theo Sangiorgio Bjønnes, Otilde Larsen, Louisa Filippa Bjelland Malmo.

Foran fra venstre: Lena Maria Høydahl Johansen, Maren Aasen Herikstad, Lone Lilleaas Thrana, Grethe Hummel (prest), Kjersti Morland (menighetspedagog), Sara Kristine Bøe Pedersen, Johanne Marie Pettersen, Stine Maiken Almquist Eira.

Velkommen til et NYTT KONFIRMANTKULL

TEKST: KJERSTI MORLAND

Søndag 23. oktober ble et nytt konfirmantkull presentert i Hvaler kirke under gudstjenesten. Etterpå ble det kaker og kirkekafe, og et kort informasjonsmøte for konfirmanter og foreldre. Konfirmantene fikk hver sin bibel som skal følge dem gjennom konfirmasjonstiden, og som kan bli med dem videre gjennom livet.

Neste konfirmantsamling er et juleverksted med risengrynsgrøt og pepperkaker, julegavelaging og julesang. Her vil konfirmantene også lage sauer i tovet ull til julekrybbe-tablået som står i vinduene på Kirkens hus gjennom hele advents- og juletiden.

Etter nyttår starter vi opp med gruppesamlinger i Spjørøy kirke to ganger i måneden fra januar til juni. Her vil vi samtale om livets store spørsmål, og hver samling vil avsluttes med en vakker velsignelse som er hentet fra *Grønn kirkebok*:

*Herren velsigne deg og gi deg sine velsignelser:
stillhet,
friskt vann,
vide horisonter,
en åpen himmel
og stjerner som lyser på din vei i nattens mørke.*

*Må jorden under deg få dine føtter til å danse,
gjøre dine armer sterke,
fylle dine ører med musikk
og din nese med søte lukter.*

*Må himmelen over deg fylle din sjel med ømhet,
gi dine øyne lys,
så glede i ditt hjerte
og legge en ny sang i din munn.*

Fra Grønn Kirkebok: «Em tua gracia», KV 2005.O: Estrid Hesselund

Fest i Guds hus

Velkommen til adventsmesse i Hvaler kirke søndag 27. november.

Vi synger inn advent tiden med tekster av Eyvind Skeie og musikk av Geir Knutson.

Med kor, blåsere, orgel og piano skal vi skape en festgudstjeneste sammen.

Vi regner med mye folk så det er satt opp to tidspunkter å velge mellom:

kl. 13:30 og kl.15:30.

Etter siste gudstjeneste er det fakkeltog og julegrantenning på Torget.

VELKOMMEN.

julestemning
Med Alexander og Fredrik

20. desember, 2022
Kl 19.00 i kråkerøy kirke

Medvirkede:
Fredrik André Olsen – Dirigent og tangenter
Ken Phillips – Tangenter
Simen Blekastad – Orgel
Domkirkens jentekor
Frida Gudim – sopran
Aurora Sofie Kjørnisen – Mezzo
Alexander Reed – Tenor
Orkester

Billetter:
Voksen: 200,-
Barn u. 18/student: 100,-

Støttet av:

JØLSTAD
begravelsesbyrå

PETTER & OLSEN AIS
BOKING & SPERDNING

VIKEN
Event og byrådgivning

KLØVERKAFÉ

et tilbud til pårørende

Bakgrunnen for dette tilbudet er en undersøkelse som Opinion gjennomførte på vegne av Norske Kvinners Sanitetsforening. Undersøkelsen skulle gi svar på hvilke ulike utfordringer som er knyttet til rollen som pårørende til hjelpetrequende over 65 år. Svarene fortalte oss at mange har behov for en felles møteplass der de kan treffe andre i samme situasjon og få råd og veiledning knyttet til aktuelle temaer som de opplever som vanskelig.

Hvaler Sanitetsforening ble, som en av 4 lokalforeninger i hele landet, spurt om vi ville være med i et pilotprosjekt «Kløverkafé» som skulle henvende seg til denne gruppa. Vi gjennomførte 3 kløverkaféer høsten 2021. I dag er Kløverkafé en av de mange tilbud som sanitetsforeninger over hele landet kan jobbe med, og Hvaler Sanitetsforening ble enige om å fortsette tilbudet. Vår Kløverkafé holdes på møterom i dagsenteret på Dypedalåsen, med to samlinger, vår og høst. Vi har også valgt å utvide tilbudet til å gjelde alle pårørende til personer med et hjelpebehov (ikke bare pårørende til personer over 65 år). Dette er temaer vi har hatt:

- «Hvordan er det å være pårørende» v/prosjektleder Frøydis Høyem
- «Pårørendes rettigheter» v/juridisk rådgiver i helse og velferd i Fredrikstad kommune, Lasse Johnsen
- «Hvilke tilbud har Hvaler kommune til pårørende» v/leder for koordinerende enhet, Bente Svennes
- «Arv og fremtidsfullmakt» v/advokat Per Sannerud

- «Status og planer fremover i Hvaler kommune»
- «Sorgens mange ansikter» og «Kunsten å omfavne det livet vi lever» v/tidl. sogneprest i Kråkerøy, forfatter og foredragsholder Steinar Ekvik

Vi har fått et godt samarbeid med Hvaler kommune som stiller opp med informasjon og tar på alvor tilbakemeldinger som framkommer etter diskusjoner. Er du en pårørende som syntes dette kan være nyttig og interessant er du hjertelig velkommen. Det er ingen påmelding og tilbudet er gratis.

Du er en pårørende dersom du står nær noen som har fått en sykdom, en funksjonsnedsettelse eller en avhengighet. Du kan være et familiemedlem, en venn eller nabo. På Kløverkaféen serveres det selvfølgelig kaffe og kake.

Tidspunkt for samlingene legges ut på kommunens nettsider, på Facebook og oppslag. Dersom noen ønsker egen invitasjon eller har andre spørsmål, ta kontakt med: Astrid Rødseth tlf. 952 02 280, Grethe Hummel tlf. 481 83 510, Rigmor Østigård tlf. 916 98 316.

PREMIEKRYSSORD

I dette nummeret av menighetsbladet har vi et nytt kryssord. Vi trekker ut to vinnere, som hver får to Flaxlodd. Løsningen avfotograferes og sendes innen 24. februar til menighetsbladets e-postadresse: hvalermb@outlook.com

Vinnere av høstkryssordet ble:

Linda Skår
 Ødegårdslia 7, 1684 Vesterøy
 Randi Orten
 Liaveien 17, 1410 Kolbotn

Gratulerer!

				i tusekken	energi	hat			trodd	lang avstand	kommune
							stang				
	leke gml.						område				
	mat							kv. navn			
				insekter	reelt					gårdsplass	
				plate	utstråling	utrop				sportsgr.	
kamme	Kikke	grunnstoff		in natura							treslag
dorsk				vektenhøy		øke	utsyn			hel / hele	
via					søll	forfatter			hundestøy		
adv. dial.			flugten		treslag			utført			klokkeklang styreform
artikkel			høner til jul					slagsted		romanlig	
vokal		lytt!		favoritt	vaske	alene				fargestoff	
plaggene			tøml				jentenavn	plagg			
topp		fisk			hånd			dyr			
gal			ikke alle			kjøretøy		vektenh.		hast	prep.
	adjektiv						jentenavn				gl
	fryse				ledelse			tillate	adverb	adverb	deg-dial.
spre		tidsrom							adverb	adverb	deg-dial.
finnes		avta			pronomen			aner			tre
		alternativ						begynnelse			

DIN LOKALE RØRLEGGER

- Bedriften ble etablert i 1971
- Vi utfører alle typer rørleggertjenester, og er også totalleverandør av komplette Bad og våtrom
- La oss hjelpe deg med installasjon av varmpumper, gulvvarme, vanlig utstyrsmontering og serviceoppdrag.
- Vi tilbyr høy faglig kompetanse og et stort utvalg av varer
- Egen graveavdeling for utvendige vann, avløp og terrengarbeider
- Vi kommer gjerne hjem til deg på befaring,
- Medlem av rørleggerkjeden Bademiljø
- Vi har butikk og rørleggertjenester i Fredrikstad og på Hvaler.

EGEN GRAVEAVDELING

Vår maskinpark er tilpasset de fæste typer graveoppdrag fra minigraver til sjølekter for sjøarbeider.»

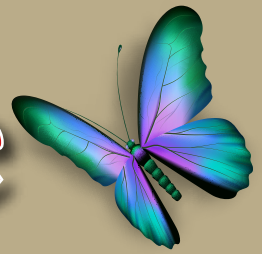

Bademiljø
BEST PÅ BAD

BADEMILJØ
HVALER RØRLEGGERBEDRIFT AS

Fastlandsveien 16, 1684 Vesterøy 69 37 56 60
post@hvaler-ror.no / www.bademiljo.no

Barn og unge

- hva skjer i desember 2022 og januar/februar/mars 2023

Tirsdag 13. desember kl. 18:

**Luciakonsert med Hvaler Stjernekor
i Spjørøy kirke**

Konserten er gratis, og etter konserten serveres kaffe, saft og lussekatter.

Onsdag 4. januar kl. 17 – 18:30:

Juletreff i Spjørøy kirke

Dukketeater, julepregang og julekaker.

Til sist høster vi juletreet.

Velkommen til små og store!

Tirsdag 10. januar kl. 17:00:

Semesterstart for knøttesang

For barn fra 1 til 3 år sammen med sine voksne.

Onsdag 11. januar kl. 16.45:

Semesterstart for Hvaler Stjernekor

For barn som er glad i å synge og er fire år eller eldre.

Fredag 13. januar kl. 12:

Semesterstart for babysang

Etter sangstunden serveres kaffe og te med noe attåt.

Lørdag 28. januar og søndag 29. januar:

Tårnagenthelg i Spjørøy kirke

For barn som fyller 9 eller 10 år i 2023.

Invitasjon med nærmere opplysninger kommer i posten.

Søndag 29. januar kl. 11:

Tårnagentgudstjeneste i Spjørøy kirke

Velkommen på familiegudstjeneste sammen med tårnagentene.

Mandag 6. februar kl. 18:

Tårnagentklubb i Drengestua ved Hvaler kirke

For barn som fyller 10 og 11 år i 2023.

Søndag 19. februar kl. 11:

Karnevalsgudstjeneste i Spjørøy kirke

Stjernekorset synger og etter gudstjenesten serveres kirkekaffe, saft og fastelavnsboller.

Mandag 6. mars kl. 18:

Tårnagentklubb i Drengestua ved Hvaler kirke

For barn som fyller 10 og 11 år i 2023.

Mandag 13. mars kl. 18:

Tårnagentklubb i Drengestua ved Hvaler kirke

For barn som fyller 10 og 11 år i 2023.

For spørsmål, innspill eller behov for tilrettelegging, ta kontakt med kjersti@hvaler.kirken.no eller ring 975 26 412.

Følg med på kirken.no/hvaler for oppdatert informasjon om vårens program.

HVALER BREDBÅND

Fibernet til Hvalersamfunnet

Vi har Hvalers beste bredbåndsdekning

Tlf 474 81 110

post@hvalerbredband.no

Foto: Ragnar Bjørk

Hvaler
kommune

HVALER-ZACAPA

Vennskapskontakten Hvaler-Zacapa vil gjerne takke Hvaler menighet for samarbeid og økonomisk støtte i 2022. Vi setter stor pris på at vi får komme til kirken og informere om arbeidet vårt. Vi har også i år møtt konfirmantgrupper og stått for kirkekaffe etter en gudstjeneste.

Vi sender årlig kr 15 000 til Zacapa i Guatemala. Pengene går til skolestipend for ungdom, og de skaffes til veie ved medlemskontingent på kr 250 pr år, lotterier og ikke minst, gaver fra Hvaler menighet.

Dersom noen ønsker å støtte foreningen gjennom å bli støttemedlem, kan beskjed sendes reffannelill@gmail.com.

Vil man gi en gave, er Vippsnr. 97828 en mulighet.

Vi vet at det vi sender, kommer fram.

Vi takker igjen og ønsker alle en riktig god jul og et godt nytt år.

*Vennlig hilsen
Vennskapskontakten Hvaler - Zacapa*

FORVENT

Kvalitet

Lokal kunnskap

Tilgjengelighet

Dedikasjon

Entusiasme

Innovasjon

Grundighet

Uofsparsomhet

Overस्कudd

Integritet

Prioritet

Kontroll

Resultater

Teft

Veiledning

Inspirasjon

Vinnermentalitet

Esperitise

Arbeidsevne

Profesjonalitet

Lidenskap

Glede

Engasjement

Oversikt

Energi

Ro

Skreddersom

Involvering

Nøyaktighet

Fokus

PRIVATMEGLEREN

FREDRIKSTAD

Wilbergjordet 2, 1605 Fredrikstad • Tlf. 971 78 620

www.privatmegleren.no/fredrikstad

JULEFEST FOR DE ELDRE PÅ HVALER 2022

Lions Club Hvaler arrangerer førjulsfest for pensjonister i Hvaler kommune.

**Stedet er «Floren samfunnshus»
Tirsdag 6. desember kl. 17.**

Det blir servert julemiddag, riskrem og kaffe.

OBS: Av hensyn til plassen er det de første 100 påmeldte som er sikret plass.

OBS: Av hensyn til maten ønsker vi en påmelding fra dere innen onsdag 30. november.

Pris pr. person kr 100

Det blir musikk, sang, allsang og underholdning.
«Julenissen kommer helt sikkert»

Velkommen til en forhåpentligvis hyggelig førjulskveld!

Trenger du/dere skyss - ta kontakt med
Egil Adolfsen 478 71 295 eller Ernst H. Fredriksen 906 71 441.

Trenger du murer eller flislegger?

- ALT INNEN:**
- MURING
 - PUSS
 - FLISLEGGING

KRISTIANSENS MURSERVICE HVALER

Mobil: 913 90 611 – E-post: paal-mur@online.no
Prinseveien 6 – 1680 Skjærhalden

– GODKJENT VÅTROMSOPPDRAG –

Martin

Heidi

Roy

Inger-Lise

Hanne

Toril

Plutselig er stolen tom...

Vi som er igjen lærer oss å leve med minnene, men først kan det være godt å ta farvel.

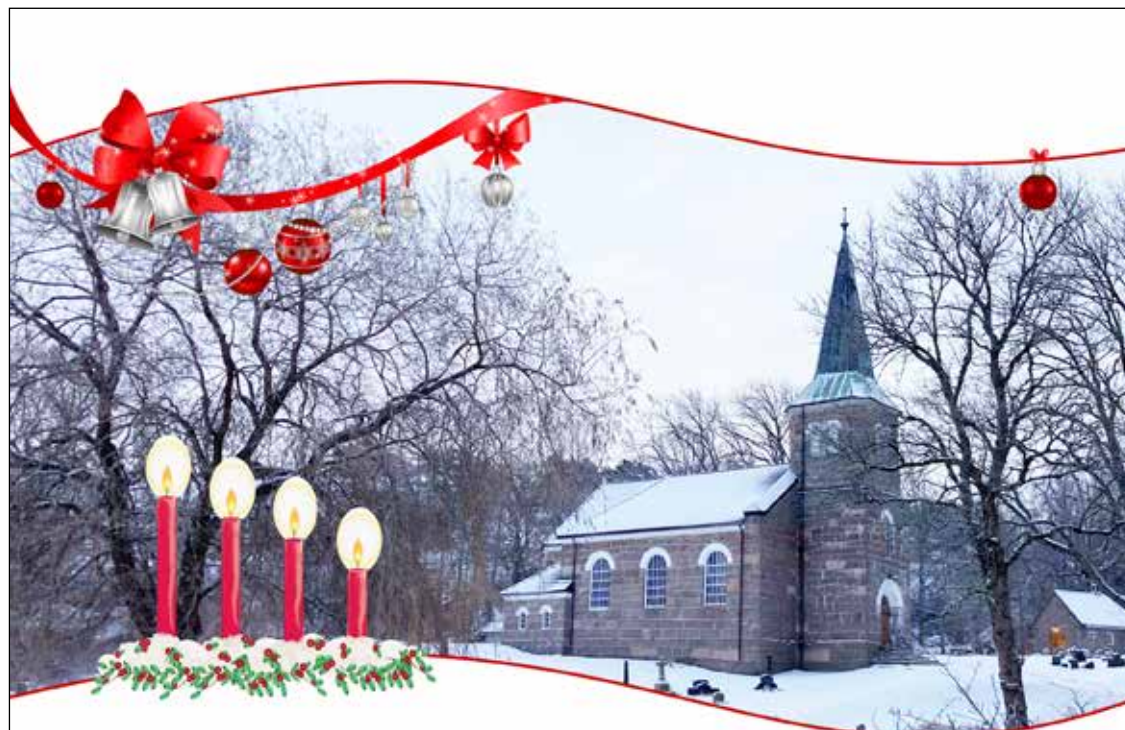
69 35 40 20

Alltid tilgjengelig.

FONUS Begravelsesbyrå har kontorer over hele Østfold, og vi er her for alle på Hvaler.

FONUS

BEGRAVELSESBYRÅ

Hvaler Trivselskor

Inviterer til julekonsert

Søndag 18. des. 2022

kl. 16.00 og 18.00

Musikere: Mats-André Soli
og Magne Kaspersen

Dirigent: Mette Christin Østby

Gratis billetter må bestilles på sms 905 80 164
oppgi navn, antall og tidspunkt

Foto: Anne Holmskau
Design: Wenche Lise

FRA FORENINGSLIVET PÅ HVALER

NORMISJON

05.01. / 02.02. / 02.03.

Kirkens hus kl. 18.

Velkommen!

Kontaktperson: Hilde Grosch Larsen,
telefon: 918 32 226

SØNDRE KIRKØY MISJONSFORENING

29.01. / 26.02. / 26.03. / 30.04.

Kirkens hus kl. 17.

Velkommen!

Kontaktperson: Hilde Grosch Larsen,
telefon: 918 32 226

VESTERØY MISJONSFORENING

09.01. / 23.01. / 06.02. / 20.02 / 06.03.

20.03. / 03.04. / 17.04.

Vesterøy bedehus kl. 18.

Velkommen!

Kontaktperson: Ragnhild Kjellsen,
telefon: 951 24 337

SJOMANNSMISJONEN

09.01. / 13.02. / 13.03.

Velkommen!

Kirkens hus kl. 19-21

Kontaktperson: Ragnhild Nordengen,
telefon: 482 24 071

STRIKKEKAFÉ PÅ VESTERØY BEDEHUS

18.01. / 15.02. / 22.03. / 19.04. / 25.05.

Kl. 19-21.30.

Ta med egen drikke, vi ordner noe å bite i.
(Kr. 40.)

Velkommen!

Kontaktpersoner: Tove Arntzen,
telefon 470 28 123
Hanne Moe, telefon 990 33 434

JULEMARKED, VESTERØY BEDEHUS

26.-27. november

lørdag 11-16

søndag 12-15

Salg av håndarbeid, kaker, trearbeider, smykker
m.m.

Kafe med kaffe, brus og kaker

Veklommen!

STRIKKEKAFÉ PÅ KIRKENS HUS

Vi møtes kl. 11-14 første lørdag i hver måned.

Velkommen!

Kontaktperson: Ingerid Bjercke,
telefon: 905 67 519

STRIKKEKLUBBEN

Asmaløy bedehus den første torsdagen i
måneden kl. 19.

Vær velkommen!

Kontaktperson: Anne Marit Kolbeinsen,
Mobil: 414 72 251

ASMALØY MISJONSFORENING

Samlinger på Asmaløy bedehus den siste
mandagen i måneden kl. 19.

Velkommen!

Kontaktperson: Anne Hvalgård,
Mobil: 995 83 695

FORMIDDAGSTREFF

25.01. kl. 11 Vesterøy bedehus

22.02. kl. 11 Asmaløy bedehus

22.03. kl. 11 Kirkens hus

**Frist for innlevering av stoff
til neste nr. er 24. februar 2023.**

Benjamin Nordling

JØLSTAD

begravelsesbyrå
Fredrikstad og omegn

Et lokaleid begravelsesbyrå
Vaktelefon **69 130 130** (24t)
Farmannsgate 10
jolstad.no

Heidi Løkke Sletner

Svein Åge Johansen

Birgit Groth

Hans Kristian Helgesen

Einar Nilsen

Mesterhjelp Skjærhalden as

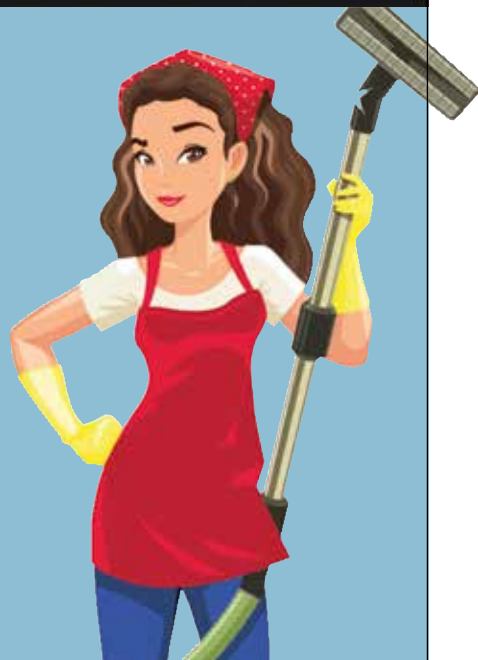
post@mesterhjelp-hvaler.no

www.mesterhjelp-hvaler.no

Ring oss så finner vi en løsning for deg!
Hytte – Hjem – Bedrift

Alt for en enklere hverdag

Tlf. Monica 403 06 155

GUDSTJENESTER VINTEREN 2023

Alle gudstjenester begynner kl. 11, hvis ikke annet tidspunkt er oppgitt.

1. jan. kl. 12	Domkirken	Felles tverrkirkelig gudstjeneste.
8. jan.	Hvaler	Gudstjeneste. Prest er Grethe Hummel.
15. jan.	Spjørøy	Gudstjeneste. Prest er Grethe Hummel.
22. jan.	Hvaler	Gudstjeneste. Vikarprest.
29. jan.	Spjørøy	Gudstjeneste for små og store. Årets tårnagenter deltar. Kjersti Morland, Grethe Hummel og Mats-André Soli.
5. febr.	Hvaler	Gudstjeneste. Prest er Grethe Hummel.
12. febr.	Hvaler	Gudstjeneste. Vikarprest.
19. febr.	Spjørøy	Gudstjeneste for små og store med karneval i kirken. Stjernekoeret deltar. Kjersti Morland, Grethe Hummel og Mats-André Soli.
26. febr.	Spjørøy	Gudstjeneste i fastetiden. Prest er Grethe Hummel.
5. mars	Hvaler	Gudstjeneste i fastetiden. Prest er Maria Vassli Gjære.
12. mars	Spjørøy	Gudstjeneste i fastetiden. Prest er Grethe Hummel.
19. mars	Hvaler	Gudstjeneste i fastetiden. Prest er Grethe Hummel.
26. mars	Hvaler	Gudstjeneste. Maria Budskapsdag. Prest er Maria Vassli Gjære.

Med forbehold om endringer
Mer informasjon på kirken.no/hvaler.

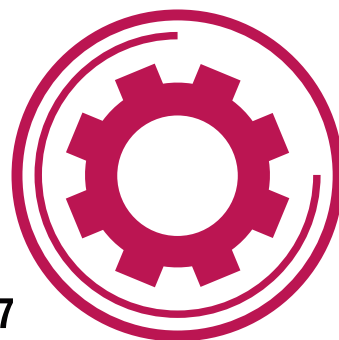
Ved behov for transport til kirken:

Fra vest, kontakt Øyvind Olsen, tlf. 480 66 969. Fra øst, kontakt Wenche Sture, tlf. 971 49 294.

LARS EGIL LANDE MEK. & SVEIS

VERKSTED - SKJELSBU 14 - HVALER

lars@mek&sveis.no - mob. 91 88 38 97

SORG OG GLEDE I VÅRE KIRKER

DØPTE

Hvaler kirke

Olav Sebastian Krogstad

DØPTE

Spjørøy kirke

Isak Angeland-Pedersen

Sigve Arntzen

JORDFESTEDE

Hvaler kirke

Jan Günther

Kjell Bothne

Gunvor Nilsen

Kråkerøy kirke

Kjell Arne Møller

Tune Kirke

Per Egil Johansen

JORDFESTEDE

Spjørøy kirke

Reidar Vilfred Thauland

Rakel Grønvold

Bjørn Egil Dahlberg

**HVALER
IT-SERVICE**

PC-hjelp - TV - Internett - Wi-Fi
Telefon - E-post - Virus - Back-Up
Installasjon - Hjemmeside - Domene
Privat og Bedrifter

94 20 26 55 - www.hvalerit.no
facebook.com/hvalerit

Nå blir det jul

For over 2000 år siden skjedde en rekke spesielle hendelser, og verden ble aldri den samme igjen. Gud sendte sin egen sønn til jorden og den stjerneklare og stille natten var den første julen.

Kom og bli med oss for å oppleve denne store begivenheten gjennom sang og musikk.

m/Jenny Schorpen, Maria Ying Schorpen, Ken Phillips og Gabriel Elfberg

Hvaler kirke

10. desember 2022 kl. 18

Hjertelig velkommen til julekonserten

Kollekt ved utgang